

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Finanční gramotnost v ČR a její dopady na rozhodování
osob**

Bc. Michal Nader

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michal Nader

Podnikání a administrativa

Název práce

Finanční gramotnost v ČR a její dopady na rozhodování osob

Název anglicky

Financial literacy in the Czech Republic and its impact on personal decision-making

Cíle práce

Cílem diplomové práce je vyhodnotit úroveň finanční gramotnosti u zvolené kategorie osob v České republice, s cílem poskytnout přehled o jejich finančních znalostech a dovednostech.

Praktická část diplomové práce se zabývá průzkumem finanční gramotnosti v rámci osobních financí mezi manažery společnosti a podnikajícími osobami. Cílem je porovnat úroveň finanční gramotnosti mezi manažery, kteří jsou v zaměstnaneckém poměru ve společnostech, a podnikajícími osobami, které vedou vlastní firmu. Dotazníkové šetření posoudí, jak dobře obě skupiny rozumějí osobním financím, s důrazem na to, zda podnikající osoby mají kvůli vedení vlastní firmy větší zkušenosti a lepší porozumění finančním otázkám než manažeři. Hlavním cílem je analyzovat shromážděná data, vyvozovat z nich závěry a formulovat doporučení na zlepšení finanční gramotnosti obou skupin.

Druhá část praktické části diplomové práce se zaměřuje na důkladnou finanční analýzu konkrétního klienta. Analyzována je jeho současná životní a finanční situace s cílem identifikovat klíčové faktory ovlivňující osobní finance. Na základě této analýzy je vypracován návrh řešení pro zabezpečení osobní finanční situace.

Metodika

Diplomová práce je vypracována s použitím odborné literatury, internetových zdrojů a různých publikací. V teoretické části jsou shrnuty a analyzovány stávající poznatky a teorie týkající se finanční gramotnosti.

Praktická část práce je zaměřena na empirické zjišťování úrovně finanční gramotnosti, a to prostřednictvím anonymního dotazníkového průzkumu. Tento průzkum byl navržen tak, aby poskytl kvantitativní data o finanční gramotnosti cílové skupiny, včetně jejich znalostí, dovedností a postojů v oblasti financí.

Při realizaci druhého dílčího cíle praktické části diplomové práce byla vytvořena a testována modelová situace, která simulovala typické výzvy finančně ngramotného klienta. Tento proces zahrnuje hodnocení a interpretaci dat a také rozpoznání významných faktorů, které ovlivňují finanční gramotnost. Na základě těchto zjištění je formulována řada doporučení, která mají za cíl zlepšit úroveň finanční gramotnosti.

Výsledkem práce je tedy nejen detailní analýza stávajícího stavu finanční gramotnosti zvolené skupiny, ale také sada konkrétních návrhů a doporučení, které mohou být využity pro vzdělávání a zlepšení finanční gramotnosti v praxi.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

finanční gramotnost, cenová gramotnost, finanční vzdělávání, peněžní gramotnost, rozpočtová gramotnost, vzdělávání

Doporučené zdroje informací

BRABEC, Jiří a kolektiv, 2016. Finanční gramotnost srozumitelně a bez překážek. 4. vyd. Plzeň: ABC Finanční vzdělávání, o.p.s. 91 s. ISBN 978-80-905057-1-1.

KOCIÁNOVÁ, Helena, 2012. Finanční gramotnost v kostce aneb co Vás neměl kdo naučit. 1. vyd. Olomouc: ANAG. 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.

RADOVÁ, Jarmila. *Finanční matematika pro každého : příklady*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3584-9.

ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. 1. vydání, Praha: Ing. Miroslav Škvára, 2011, 219 s., ISBN 978-80-904823-0-2

VYBÍHAL, Václav a kolektiv, 2011. Slabikář finanční gramotnosti: Učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti. 2. aktualizované vyd. Praha: COFET. 416 s. ISBN 978-80-9043-96-1-0.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 18. 3. 2024

prof. Ing. PhDr. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 3. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Finanční gramotnost v ČR a její dopady na rozhodování osob" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Kamile Veselé, Ph.D., která byla mým vedoucím diplomové práce. Její odborné vedení, cenné rady a neustálá podpora byly klíčové pro dokončení této práce.

Finanční gramotnost v ČR a její dopady na rozhodování osob

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem finanční gramotnosti a jejími dopady na rozhodování osob v kontextu současné ekonomiky. Mezi základní cíle práce patří analýza, jaký vliv má aktuální úroveň finanční gramotnosti na schopnost jednotlivců činit finanční rozhodnutí a jak se toto projevuje v jejich osobním životě. V teoretické části je představen koncept finanční gramotnosti, včetně jejích klíčových složek. Praktická část práce je založena na kvantitativním výzkumu manažerů v zaměstnaneckém poměru a osob podnikajících, který zkoumá vztah mezi úrovní finanční gramotnosti a rozhodovacími procesy v oblasti osobních financí. Výzkum poukazuje na to, že vysoká úroveň finanční gramotnosti vede k lepšímu finančnímu rozhodování, což zahrnuje efektivnější správu osobních financí, rozumnější investiční chování a lepší přípravu na důchod. Dále v rámci empirické části práce se uskutečňuje podrobná finanční analýza. Tento proces zahrnuje shromažďování a vyhodnocování finančních údajů s cílem získat hlubší porozumění do zkoumaného tématu. Závěry práce zdůrazňují význam finanční edukace a navrhnou doporučení pro zlepšení finanční gramotnosti mezi obyvatelstvem s cílem podpořit ekonomickou stabilitu a osobní finanční blahobyt.

Klíčová slova: finanční gramotnost, cenová gramotnost, finanční vzdělávání, peněžní gramotnost, rozpočtová gramotnost, vzdělávání

Financial literacy in the Czech Republic and its impact on personal decision-making

Abstract

The thesis deals with the topic of financial literacy and its impact on decision-making in the context of the current economy. The main objectives of the thesis include an analysis of how the current level of financial literacy affects individuals' ability to make financial decisions and how this is reflected in their personal lives. The theoretical part introduces the concept of financial literacy, including its key components. The practical part of the thesis is based on quantitative research of employed managers and business people, which examines the relationship between the level of financial literacy and personal finance decision-making. The research suggests that high levels of financial literacy lead to better financial decision-making, which includes more effective management of personal finances, more prudent investment behaviour and better preparation for retirement. Further, the empirical part of the paper undertakes a detailed financial analysis. This process involves collecting and evaluating financial data to gain a deeper understanding into the topic under study. The conclusions of the thesis highlight the importance of financial education and suggest recommendations for improving financial literacy among the population to promote economic stability and personal financial well-being.

Keywords: financial literacy, price literacy, financial education, money literacy, budget literacy, education

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	13
3 Finanční gramotnost	14
3.1 Druhy finanční gramotnosti	14
3.2 Cenová gramotnost.....	16
3.2.1 Trh.....	16
3.2.2 Inflace	17
3.2.3 Cena	18
3.2.4 Daňový systém v ČR	19
3.3 Peněžní gramotnost.....	21
3.3.1 Peníze.....	21
3.3.2 Bankovní produkty	22
3.3.2.1 Vkladové a spořicí produkty	23
3.3.2.2 Úvěrové produkty	24
3.3.2.3 Pojistné produkty	27
3.3.2.4 Produkty se státní dotací.....	29
3.3.2.5 Investiční produkty	32
3.3.3 Dluhová past	36
3.4 Rozpočtová gramotnost.....	37
3.4.1 Osobní rozpočet	37
3.4.2 Příjmy rozpočtu.....	37
3.4.2.1 Zaměstnanecké příjmy.....	37
3.4.2.2 Důchody:	38
3.4.2.3 Sociální dávky:	38
3.4.2.4 Ostatní příjmy:.....	38
3.4.3 Výdaje rozpočtu	39
3.4.4 Finanční plán.....	40
3.5 Finanční vzdělávání v ČR.....	41
3.5.1 Struktura a principy vzdělávání	41
3.5.2 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0	42
3.5.3 Instituce zabývající se fin. Gramotností	43
3.5.4 Výzkum finanční gramotnosti Ministerstvem financí v roce 2020	44
3.5.5 Průzkum finanční gramotnosti České bankovní asociace.....	46

3.5.6	Finanční hry pro trénink a zlepšení finanční gramotnosti - FingGrplay...	47
4	Vlastní práce.....	48
4.1	Úvod do praktické části.....	48
4.2	Dotazníkové šetření.....	50
4.2.1	Forma výzkumu	50
4.2.2	Výzkumný soubor.....	50
4.2.3	Metodika dotazníku	51
4.3	Rozbor dat získaných dotazníkovým šetřením.....	52
4.3.1	Identifikační otázky:	52
4.3.2	Znalostní otázky:.....	55
4.3.3	Praktické zkušenosti respondentů.....	65
4.3.4	Testování statistické významnosti pomocí chí kvadrát analýzy	75
4.3.4.1	Tvorba finančního plánu – rozdíl mezi mužem a ženou	75
4.3.4.2	Tvorba rezervy na důchod na základě věku	76
5	Finanční analýza klientů: Pavlína a Karel Dobrovolní	77
5.1.1	Identifikace	77
5.1.2	První krok – Identifikace klientů	77
5.1.2.1	Základní informace o osobách.....	78
5.1.3	Druhý krok – zjištění finanční situace	79
5.1.4	Třetí krok – identifikace problémů rozpočtu	80
5.1.4.1	Spoření a investice.....	80
5.1.4.2	Pojištění automobilu a majetku	80
5.1.4.3	Úvěrová angažovanost.....	80
5.1.4.4	Životní pojištění.....	81
5.1.5	Čtvrtý krok - návrh řešení	82
5.1.5.1	Spoření a investice.....	82
5.1.5.2	Pojištění automobilu.....	82
5.1.5.3	Pojištění majetku	83
5.1.5.4	Úvěrová angažovanost.....	83
5.1.5.5	Životní pojištění.....	84
5.1.6	Pátý krok – Zhodnocení a aktualizace rozpočtu	85
6	Výsledky a diskuse	87
7	Závěr	89
8	Seznam použitých zdrojů	91
9	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	95

9.1	Seznam obrázků	95
9.2	Seznam tabulek	95
9.3	Seznam grafů.....	95

1 Úvod

Finanční gramotnost je důležitá, protože umožňuje lidem lépe porozumět a efektivněji využívat různé finanční dovednosti, včetně osobního finančního řízení, rozpočtování a investování. Když jste finančně gramotní, máte základní předpoklady pro inteligentní vztah s penězi, což vám poskytne výchozí bod pro celoživotní cestu učení se o finančních záležitostech, které jsou pokročilejší. Čím dříve začnete, tím lépe budete finančně zajištěni, protože vzdělání je klíčem k úspěchu, pokud jde o peníze. Finanční gramotnost může pomoci chránit jednotlivce před tím, aby se stali obětí finančního podvodu, který se stává stále běžnějším. Mezi klíčové aspekty finanční gramotnosti patří znalost toho, jak vytvořit rozpočet, plánovat na důchod, spravovat dluhy a sledovat osobní výdaje.

Další významný přínos finanční gramotnosti spočívá ve zvýšení sebevědomí díky lepší kontrole nad vlastními penězi, což posiluje pocit osobní svobody a sebeúcty. Na celospolečenské úrovni finančně gramotní jedinci přispívají k ekonomické stabilitě a prosperitě tím, že jsou schopni efektivně spravovat své finanční zdroje a dělat promyšlená rozhodnutí v oblasti investic a spotřeby.

Finanční gramotnost má pozitivní dopad na životní úroveň, neboť umožňuje lidem realizovat jejich osobní a finanční ambice, včetně zajištění vzdělání pro děti, pořízení domova nebo přípravy na důchod. Tyto faktory zdůrazňují význam finanční gramotnosti jako prioritní oblasti pro všechny jedince bez ohledu na věk nebo sociálně-ekonomické postavení.

Získání finanční gramotnosti je proces, který vyžaduje odhodlání a přístup k různým zdrojům informací. Tento proces začíná již v raném věku a pokračuje během školní docházky, což poskytuje základ pro porozumění finančním principům. Během života se lze vzdělávat tím, že se člověk obrátí na širokou škálu dostupných materiálů a aktivit. Jednou z metod je četba knižních zdrojů zaměřených na finanční plánování, investování, správu dluhu a osobní finance.

Je důležité se po celý život neustále vzdělávat v oblasti finanční gramotnosti, vzhledem k tomu, že se finanční svět neustále vyvíjí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je poskytnout ucelený pohled na finanční gramotnost zvolené skupiny osob v České republice, aby se pochopila úroveň jejich finančních znalostí a dovedností. Záměrem je identifikovat, jak dobře jsou lidé z vybrané kategorie vybaveni finančním vzděláním a jak efektivně mohou aplikovat své finanční znalosti v praxi.

Teoretická část práce se zaměřuje na definici klíčových konceptů a terminologie spojené s finanční gramotností. Tato část obsahuje vysvětlení základních pojmů, principů a modelů, které jsou v oblasti finanční gramotnosti považovány za základní. Důraz je kladen na důkladné vymezení finanční gramotnosti, jejích dimenzí a faktorů, které ji ovlivňují.

Praktická část diplomové práce je rozdělena do dvou hlavních sekcí. První sekce se věnuje průzkumu finanční gramotnosti mezi dvěma specifickými skupinami. Těmi jsou manažeři ve společnostech v zaměstnaneckém poměru a podnikající osoby. Tento průzkum je prováděn prostřednictvím dotazníkového šetření, které zkoumá, jak tyto skupiny rozumějí a řídí své osobní finance. Průzkum se zaměřuje na to, zda existují významné rozdíly ve finanční gramotnosti mezi manažery a podnikateli, a zda praktické zkušenosti z vedení vlastního podniku přinášejí lepší pochopení finančních principů a dovedností.

Druhá sekce praktické části se soustředí na konkrétního klienta na základě výstupu šetření a provádí důkladnou analýzu jeho současné životní a finanční situace. Cílem je identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují jeho osobní finance, a na základě této analýzy vypracovat strategické doporučení pro zabezpečení a optimalizaci jeho finančního zdraví. Tato část by měla poskytnout hluboký pohled na finanční situaci vybraného jedince a navrhnout konkrétní kroky ke zlepšení jeho finanční gramotnosti a finančního chování.

Celkově diplomová práce spojuje teoretické poznatky s praktickým průzkumem a analýzou, aby poskytla komplexní pohled na finanční gramotnost v zvolené kategorii osob a navrhla efektivní způsoby, jak tuto gramotnost dále rozvíjet a zlepšovat.

2.2 Metodika

Diplomová práce je strukturovaná do dvou základních částí – teoretické a praktické – přičemž obě vycházejí z pečlivého výběru a analýzy různých zdrojů informací. Teoretická část je založena na studiu odborné literatury, internetových zdrojů a relevantních publikací, které se zabývají tématem finanční gramotnosti. V této části jsou shromažďovány, shrnovány a analyzovány existující teorie a poznatky o finanční gramotnosti, což zahrnuje definice, metody měření a význam finanční gramotnosti v současné společnosti.

Praktická část práce se poté zaměřuje na empirické zkoumání úrovně finanční gramotnosti. Využívá k tomu metodiku anonymního dotazníkového šetření, které bylo specificky navrženo pro získání kvantitativních dat o finančních znalostech, dovednostech a postojích zkoumané cílové skupiny. Analýza těchto dat umožňuje objektivně posoudit současnou úroveň finanční gramotnosti a identifikovat klíčové oblasti, ve kterých je potřeba finanční vzdělání posílit.

V rámci druhého dílčího cíle praktické části je situace reálné finanční výzvy, se kterými se může setkat finančně negramotný jedinec. Tento přístup pomáhá lépe porozumět konkrétním problémům a bariérám, které brání efektivnímu finančnímu rozhodování a správě osobních financí. Výstupy z tohoto testování jsou následně analyzovány a interpretovány, což vede k identifikaci zásadních faktorů ovlivňujících finanční gramotnost.

Celkově diplomová práce přináší komplexní pohled na problematiku finanční gramotnosti a nabízí užitečné postupy pro její zlepšení ve zkoumané skupině.

3 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je schopnost jedince se orientovat ve finančních záležitostech, umět si je správně nastavit, aby člověk dospěl k splnění svých finančních cílů. Finanční gramotnost by měl ovládat každý jedinec, a to nejen z důvodu, že pomáhá řešit finanční záležitosti efektivně, ale také pomáhá se vyhnout finančním problémům a stresu. Finanční negramotnost může vést k osobnímu i finančnímu selhání. (1)

Finanční gramotnost lze rozdělit do několika důležitých prvků a dovedností, které mohou pomoci lépe rozumět a efektivněji spravování osobních financí. Základními složkami finanční gramotnosti jsou rozpoznání a porozumění základním finančním pojmům. Mezi ty můžeme zařadit termíny jako příjem, výdaje, investice, úspory, úrokové sazby, dluhy, rozpočet a inflace. (45)

3.1 Druhy finanční gramotnosti

Finanční gramotnost lze uchopit z několika možných úhlů. Pro spravování osobních nebo rodinných financí se lze zaměřit na cenovou, peněžní nebo rozpočtovou.

Cenová, peněžní a rozpočtová gramotnost se dají zahrnout klíčových komponentů finanční gramotnosti. Tyto komponenty hrají velmi zásadní roli v každodenním životě. Dovednosti nejen umožňují efektivní správu svých rodinných financí, ale také pomáhají při rozhodování o nákupu, investicích a úsporách. (2)

Cenová gramotnost je dovednost, která umožňuje lidem efektivně porozumět, posuzovat a interpretovat ceny produktů a služeb. Tato schopnost je klíčová při uvážlivém rozhodování o nákupech, chrání před neúměrnými výdaji. Osoby, které jsou cenově gramotné, mají schopnost kriticky srovnávat ceny, identifikovat situace spojené cenami produktů nebo služeb a vyhledávat nejlepší dostupnou hodnotu za investované finanční prostředky, mají oproti těm, kteří finanční gramotností nedisponují, značnou výhodu. (2)

Peněžní gramotnost se soustředí na důkladné porozumění peněz, včetně znalosti fungování bankovních účtů, kreditních karet, úroků a půjček. Osoba s peněžní gramotností rozumí základním finančním konceptům a umí je využívat k vlastnímu prospěchu. Peněžní gramotnost zahrnuje schopnost plánovat a řídit dluhy, což je zásadní pro finanční stabilitu a budování majetku. (3)

Rozpočtová gramotnost je známa jako schopnost efektivního plánování a správu vlastních financí. Tato schopnost zahrnuje vytváření a dodržování osobního rozpočtu, což

je podstatné pro efektivní správu příjmů a výdajů. Jedinci s touto dovedností jsou schopni rozdělit své prostředky mezi nezbytné a nepovinné výdaje a chápou důležitost budování finančních rezerv pro budoucnost nebo nečekané životní situace. (4)

3.2 Cenová gramotnost

Cenová gramotnost je součástí oblasti finanční gramotnosti a soustředí se na dovednosti a znalosti spojené s porozuměním cen, cenových strategií a nákupním rozhodováním. Tato gramotnost je důležitá pro každodenní život, protože se týká toho, jak efektivně nakupujete a spravujete své výdaje. (5)

Cenová gramotnost v sobě obsahuje kompetence potřebné pro porozumění inflace a cenových mechanismů. Cenově gramotný jedinec by měl zvládat orientaci v základních makroekonomických ukazatelích, národním hospodářství a daňovém systému. Též je dobré znát informace o fungování trhu, tržní rovnováze a ovládat základní ekonomické zákony jako například zákon poptávky a nabídky. (5)

Cenová gramotnost podporuje vývoj finanční odpovědnosti a uvědomění si hodnoty peněz, což vede k lepším finančním rozhodnutím. (5)

3.2.1 Trh

V ekonomii je trh definován jako místo nebo prostředí, kde se setkávají prodávající a kupující při výměně zboží, služeb nebo zdrojů. Jinak se může trh definovat jako místo, kde se setkává nabídka a poptávka. Hlavním účelem trhu je umožnit efektivní distribuci produktů a služeb od výrobců ke spotřebitelům a určit cenu těchto produktů a služeb. K těmto účelům se užívá tržní mechanismus. (6)

Tržní mechanismus je základním principem, který řídí fungování trhů v ekonomice. Jedná se o proces, prostřednictvím kterého se určuje cena zboží a služeb na základě vzájemné interakce mezi nabídkou a poptávkou. (6)

Mezi hlavní prvky se zahrnují různé aspekty, které umožňují jeho funkčnost a efektivitu. Patří sem transparentnost, což znamená jasnou a přístupnou informaci o cenách, kvalitě a dostupnosti zboží nebo služeb. Neméně důležitou součástí trhu je regulace, která zajišťuje ochranu spotřebitele, spravedlivou soutěž a ochranu proti monopolům. (6) Infrastruktura, jako jsou komunikační sítě a logistické systémy, je nezbytná pro plynulý průběh obchodu. Všechny efektivní trhy vyžadují právní rámec, která podporuje vymahatelnost a ochranu práv. (6)

Trhy mohou být fyzické, jako jsou maloobchodní obchody, farmářské trhy nebo burzy, nebo virtuální. (6)

3.2.2 Inflace

Inflace se definuje jako růst cenové úrovně služeb a zboží v ekonomice, které vede ke snižování reálné hodnoty měny, tedy k poklesu kupní síly vůči službám a zboží. Když ekonomika zažívá inflaci spotřebitelských cen, spotřebitelé musí vydávat více měnových jednotek pro stejné množství zboží a služeb. (3)

Pro měření inflace v rámci spotřebitelských cen se používá růst indexu spotřebitelských cen, který v ČR zjišťuje Český statistický úřad. Informace o metodách měření inflace jsou dostupné na webových stránkách úřadu. (7)

Pojem deflace označuje situaci, kdy dochází k zpomalení tempa inflace. Deflace značí pokles cenové úrovně zboží a služeb v ekonomii, což je opak inflace. (7)

Ovlivnění cen spotřebitelského zboží a služeb závisí na různých faktorech, které nejsou vždy plně ovlivnitelné měnovou politikou centrální banky. Vlivy na ceny mohou být značné, zejména u komodit jako je ropa a zemní plyn, u výnosů zemědělství nebo u cen regulovaných služeb a zboží, proto se sledují i další indexy cen. (7)

Inflace má mnohostranný dopad na ekonomiku. Na jednu stranu může pomoci snížit reálnou hodnotu dluhu, ale na druhou stranu může snížit kupní sílu, ovlivnit úspory a investice, a může vést k nejistotě v ekonomice. (7)

Inflace může být způsobena různými faktory, a chápání těchto faktorů je klíčové pro pochopení toho, jak inflace ovlivňuje ekonomiku. Mezi hlavní příčiny inflace patří poptávková inflace, která nastává, když poptávka po zboží a službách převyšuje jejich nabídku. Tento jev je často spojován s obdobím rychlého ekonomického růstu, kdy rostoucí poptávka vede k vyšším cenám. (8)

Dalším významným typem je nákladová inflace, jež je důsledkem zvyšování nákladů na výrobu. Když se zvyšují ceny vstupů, jako jsou suroviny nebo mzdy, výrobci tyto náklady často přenášejí na konečné ceny svých produktů a služeb. (8)

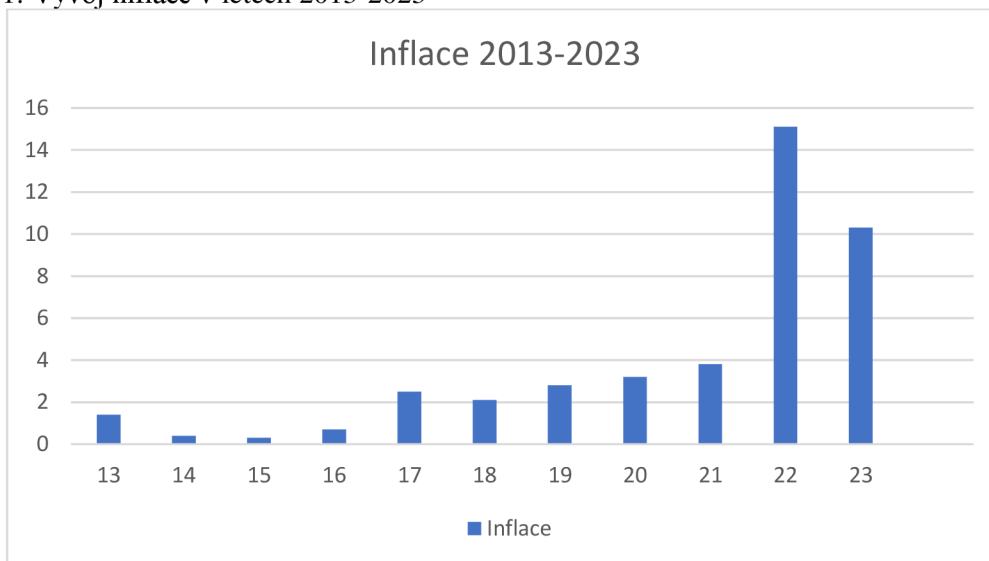
Vytvoření peněz je dalším faktorem, který může inflaci pohánět. Když stát nebo centrální banka zvyšuje množství peněz v oběhu bez odpovídajícího nárůstu výroby, může to vést k inflaci, protože více peněz pronásleduje stejné množství zboží a služeb. (9)

Důsledky inflace jsou mnohostranné. Pro spotřebitele znamená ztrátu kupní síly a potenciální pokles životní úrovně. Věřitelé jsou znevýhodněni, neboť vracené peníze mají nižší hodnotu, zatímco dlužníci mohou profitovat, jelikož své závazky splácejí méně hodnotnými penězi. (9)

Centrální banky hrají v regulaci inflace klíčovou roli prostřednictvím úpravy úrokových sazeb. Zvýšením sazeb se snaží zpomalit ekonomický růst a snížit inflaci, snížením sazeb naopak podněcují výdaje a investice. (7)

Inflace je zásadní ukazatel pro ekonomické rozhodování a politiku. Extrémně nízká nebo vysoká inflace může signalizovat problémy a vyvolat potřebu politických zásahů k stabilizaci ekonomiky. (7)

Graf č. 1: Vývoj inflace v letech 2013-2023

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

3.2.3 Cena

Na trhu dochází ke střetu mezi zbožím a službami a peněz. Zde hraje cena zásadní roli při určení podmínek směny. Cena jakékoliv komodity nebo služby je klíčovým faktorem, který ovlivňuje rozhodování jak prodejců, tak kupujících. Kromě cen za zboží a služby se v ekonomice setkáváme také s mzdami. Ty lze definovat jako cenu za práci. (10)

Základem určování ceny je interakce poptávky a nabídky na trhu, která reflektuje preference a rozhodnutí výrobců a spotřebitelů. Výrobcům cena signalizuje, kolik jsou spotřebitelé ochotni platit za určité zboží nebo služby. To pomáhá v jejich rozhodování o tom, co, kolik a jak vyrábět. Spotřebitelům naopak cena pomáhá rozhodnout, které zboží nebo služby zakoupit na základě jejich preference a dostupných finančních prostředků. (10)

Ceny se mohou lišit dle řady faktorů, jakými jsou například geografická poloha, kde mohou být některé produkty dražší kvůli vzniklým nákladům na dopravu nebo menší

dostupnosti. Sezónní zboží může být v určitých obdobích levnější. Vyšší kvalita obvykle znamená vyšší cenu. (10)

Rozdělení cen může být rozlišeno na maloobchodní ceny, tedy ceny, za které jsou produkty prodávány koncovým spotřebitelům. Velkoobchodní jsou pro produkty prodávané ve velkém množství mezi podniky nebo obchodníky. Speciální typy cen jsou akční ceny, slevy, nebo prémiové ceny za zboží vyšší kvality. (10)

3.2.4 Daňový systém v ČR

Daňový systém České republiky je komplexní a zahrnuje několik druhů daní, které jsou upraveny v různých zákonech. Následující kapitoly se zabývají podrobnějším rozbořem hlavních typů daní. (11)

Daň z příjmu fyzických osob je založena na progresivním zdanění, což znamená, že výše daně závisí na výši příjmu. V roce 2021 byla zavedena dvojsazbová sazba daně z příjmu, kde základní sazba je 15 %. Tato sazba se vztahuje se na většinu typů příjmů fyzických osob, které spadají do kategorie "superhrubé mzdy", jež zahrnuje hrubou mzdu, pojistné placené zaměstnavatelem a další příjmy. Při překročení určitého prahového příjmu, který výrazně přesahuje průměrnou mzdu, se k základní sazbě připočítává tzv. solidární daňový příplatek ve výši 7 %. Tato hranice je pro rok 2024 nastavena pro osoby, jejichž roční příjem překročí 36násobek měsíční průměrné mzdy. (11)

Daň z příjmu právnických osob se vztahuje na zisk společností a podnikatelů, kteří jsou právnickými osobami. Standardní sazba daně je 19 %. Tato sazba je aplikována na zisk po zdanění, tedy na čistý zisk po odečtení všech výdajů, odpisů a dalších povolených položek. Během roku jsou právnické osoby povinny platit zálohy na daň z příjmu. Výše a frekvence těchto záloh jsou závislé na výši daně za předchozí zdaňovací období. (11)

DPH se týká většiny zboží a služeb. V ČR existují tři sazby DPH. Standardní sazba 21 % se vztahuje na většinu zboží a služeb jako například elektroniku, většinu oděvů, alkoholické nápoje, benzin, automobily, telekomunikační služby a mnoho dalších. První snížená sazba 15 % se vztahuje například na potraviny, léky, knihy, ubytovací služby, sportovní akce. Druhá snížená sazba 10 % se uplatňuje na vybrané zboží, jako jsou dětské potraviny, knihy pro vzdělávání. Cena zboží a služeb obvykle uváděna s DPH. To znamená, že když spotřebitelé vidí cenu v obchodě nebo na cenovce, tato cena již zahrnuje daň z přidané hodnoty. Tento způsob prezentace cen je zvolen hlavně kvůli transparentnosti a jednoduchosti pro koncové spotřebitele. Když nakupujete jako

spotřebitel, můžete očekávat, že uvedená cena je konečná a nebudou k ní připočítány žádné další daně u pokladny. (11)

Daň z nemovitých věcí se skládá z daně z pozemků a daně ze staveb. Výše daně závisí na umístění, velikosti a využití nemovitosti. Tato daň je vybírána místními samosprávami. (11)

Silniční daň se vztahuje na vlastníky vozidel určených k podnikání. Sazba daně je závislá na hmotnosti vozidla a typu pohonu. V České republice se výše silniční daně určuje primárně podle druhu vozidla, jeho hmotnosti a typu motoru. (11)

Spotřební daně jsou aplikovány na specifické produkty, jako je alkohol, tabák, pohonné hmoty, energie. Spotřební daně jsou stanoveny zákonem a jejich výše se může měnit v závislosti na fiskálních a regulačních cílech vlády. Tyto daně představují významný příjem státního rozpočtu a hrají roli v regulaci trhu a konzumace určitých produktů. (11)

Daň z nabytí nemovitých věcí je daň, kterou platí kupující při nabytí nemovitosti, ať už jde o pozemek, budovu, byt nebo jinou nemovitou věc. Tato daň byla dříve známá jako daň z převodu nemovitostí a byla účtována prodávajícímu. V roce 2020 došlo ke změně, kdy byla daň zrušena. Do té doby byla sazba daně obvykle 4 % z kupní ceny nebo z odhadní ceny nemovitosti, pokud byla vyšší. (11)

Daňová správa ČR je zodpovědná za správu daní, včetně vybírání daní. Finanční úřady v jednotlivých regionech se starají o jejich vymáhání. Pro podnikatele a společnosti existují různé daňové povinnosti, včetně povinnosti vést účetnictví, podávat daňová přiznání a platit zálohy na daň z příjmu. (12)

3.3 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost se může definovat jako soubor schopností pro spravování hotovostních a bezhotovostních prostředků. Mezi tyto schopnosti se dají zařadit například schopnost provádění peněžních transakcí, správa nástrojů k tomu určených jako jsou platební účet atd. (13)

Pojmy pro peněžní gramotnost patří mezi základní, kterými by měl disponovat každý jedinec pro správu svých finanční prostředků. (13)

Nedostatek finanční negramotnosti může vést k uzavírání nevýhodných smluv, neschopnosti vnímat rizika nebo pád do dluhové pasti. Proto je velmi důležité, aby se lidé učili správně hospodařit s penězi již od mládí a aby se tato dovednost stala součástí vzdělávacího systému. (13)

3.3.1 Peníze

Peníze jsou univerzálním prostředkem směny, který lidé používají k nákupu zboží a služeb. Slouží jako zásadní nástroj, který umožňuje ekonomické transakce a usnadňuje obchod tím, že odstraňuje omezení spojená s barterovým systémem, kde je nutná přímá výměna zboží nebo služeb. Peníze mají několik klíčových funkcí. Slouží jako prostředek směny, jednotka účtu, způsob uchování hodnoty atd. (1)

V moderních ekonomikách se peníze objevují ve více základních formách. Těmi jsou fyzické peníze (mince a bankovky), vklady na bankovních účtech, které lze snadno převést, a elektronické peníze. Fyzické peníze jsou emitovány centrální bankou země a poskytují základní prostředek pro každodenní transakce. Vklady na bankovních účtech a elektronické peníze reprezentují modernější formy peněz, které umožňují lidem a firmám provádět platby a převody bez nutnosti fyzické výměny peněz. (14)

Hodnota peněz vychází z důvěry a přijetí veřejností. Lidé a firmy přijímají peníze jako platbu, protože mají důvěru, že budou moci tyto peníze v budoucnu použít k nákupu zboží a služeb nebo k vyrovnání svých vlastních závazků. Tato důvěra je zásadní pro udržení hodnoty peněz a je podpořena regulacemi a politikami centrální banky, která se snaží zajistit stabilitu měny a ekonomiky. (1)

Peníze mají klíčový význam pro fungování ekonomiky, neboť umožňují efektivní alokaci zdrojů, podporují tvorbu trhů a napomáhají ekonomickému růstu a rozvoji. Ve světě, kde peníze představují základní stavební kámen ekonomické interakce, je jejich role nezastupitelná pro dosažení ekonomické efektivity a prosperity. (1)

Historie peněz sahá do dávných časů, kdy se jako první peníze používaly různé předměty, jako jsou zrna, dobytek nebo kovy. Postupně se vyvinuly do kovových mincí a papírových bankovek, až po dnešní složité a rozmanité finanční systémy. V průběhu času se podoba a funkce peněz vyvíjely a přizpůsobovaly se měnícím se ekonomickým a sociálním potřebám. (1)

3.3.2 Bankovní produkty

Bankovní sektor nabízí širokou paletu produktů, které se dají rozdělit do několika základních kategorií, konkrétně pojistné, úvěrové, spořicí a investiční produkty. Každá z těchto kategorií slouží specifickým finančním potřebám a cílům. (15)

Poskytování těchto produktů patří mezi nejvýznamnější činnosti bank. Pro banku a ostatní instituce tvoří poskytnutí produktů formu investic, které následně zajistí část jejich příjmů ve formě splacených úroků od klientů. (15)

Vkladové a spořicí produkty, jako jsou běžné účty, spořicí a termínované vkladové účty, nabízejí bezpečný způsob, jak ukládat peníze, zároveň poskytují určitý výnos z úroků. Tyto produkty jsou ideální pro jednotlivce, kteří chtějí postupně budovat své úspory s minimálním rizikem. (14)

Úvěrové produkty zahrnují hypotéky, spotřebitelské úvěry a kreditní karty atd. Tyto produkty umožňují lidem a podnikům půjčovat si peníze pro různé účely, ať už jde o koupi domova, nebo financování velkých nákupů. Díky úvěrovým produktům mohou jednotlivci a podniky investovat do své budoucnosti a růstu i přes okamžitý nedostatek finančních prostředků. (14)

Pojistné produkty, jako jsou životní, nehodové a zdravotní pojištění, poskytují finanční ochranu proti neočekávaným událostem a rizikům. Tato ochrana pomáhá jednotlivcům a rodinám zachovat finanční stabilitu v případě nepředvídaných okolností, jako je úmrtí, nemoc nebo škody na majetku. (4)

Investiční produkty, včetně investičních fondů, akcií a dluhopisů, umožňují lidem a institucím investovat své kapitály s cílem dosáhnout vyšších výnosů než u tradičních spořicích produktů. Investiční produkty jsou sice spojeny s vyšším rizikem, ale nabízejí také potenciál pro vyšší zisky, což je klíčové pro dlouhodobé budování bohatství. (4)

3.3.2.1 Vkladové a spořicí produkty

3.3.2.1.1 Běžný účet

Běžný účet je základní typ bankovního účtu, který umožňuje jeho majiteli provádět běžné denní finanční transakce. Umožňuje vklady, výběry, převody peněz a další běžné bankovní operace. Držitel účtu může prostřednictvím běžného účtu přijímat peněžní prostředky, jako jsou mzdy, důchody či jiné platby, a zároveň může z účtu platit své běžné výdaje, účty nebo provádět nákupy. (16)

K běžnému účtu je typicky vydávána platební karta, která umožňuje majiteli účtu přístup k jeho finančním prostředkům prostřednictvím bankomatů a elektronických platebních terminálů. Běžný účet také často umožňuje držiteli provádět online transakce, elektronické platby a spravovat své finance prostřednictvím internetového nebo mobilního bankovníctví. (16)

Spořicí účet je produkt nabízený bankami, který je možný sjednat zpravidla k běžnému účtu. Nabízí klientům nejen ukládat peníze, ale také na nich v průběhu času vydělávat úroky. Na rozdíl od běžných účtů, které jsou primárně určeny pro denní transakce, spořicí účty jsou designovány s myšlenkou podporovat dlouhodobější uchování finančních prostředků. Klienti tak získávají vyšší úrokové sazby, což je motivuje ponechat své peníze na spořicím účtu delší dobu. Ačkoliv tyto účty typicky umožňují určitý stupeň likvidity, mohou existovat omezení, jako je limitovaný počet výběrů nebo převodů za určité období, což napomáhá zachování spořicího charakteru účtu. (17)

3.3.2.2 Úvěrové produkty

Úvěrové produkty tvoří širokou kategorii finančních služeb, které jsou k dispozici jak jednotlivcům, tak firmám s cílem financovat různé potřeby. Tyto produkty se liší v závislosti na jejich účelu, výši poskytnutých prostředků, dobu splatnosti, úrokových sazbách a dalších podmínkách. Následující kapitoly charakterizují nejznámější a nejběžnější typů úvěrových produktů. (15)

3.3.2.2.1 Spotřebitelský úvěr

Úvěr můžeme charakterizovat jako dočasnou zápůjčku finančních prostředků v předem smluvené lhůtě. Zapůjčené peníze lze pak využít na přesně vynaložený účel nebo dle vlastní potřeby. Záleží na druhu zvoleného úvěru. (18)

Úvěry jsou produkty, které mohou být rozděleny na základě několika kritérií, například doby splatnosti, účelu poskytnutí nebo zajištění. (18)

Krátkodobé úvěry mají splatnost do jednoho roku. Patří sem například kontokorentní úvěr. Na druhé straně jsou dlouhodobé úvěry, jejichž splatnost přesahuje jeden rok. Často bývají spojeny s konkrétním účelem investice nebo financování. (18)

Zákon o spotřebitelském úvěru (257/2016 Sb.) dělí úvěry na úvěry na bydlení a úvěry na jiné účely než bydlení. Toto rozčlenění pomáhá jak spotřebitelům, tak finančním institucím lépe orientovat se v účelu a podmínkách poskytnutého financování. (19)

Úvěry na bydlení jsou specificky určené pro financování nemovitostí, a to k nákupu, výstavbě či rekonstrukci bytu či domu. V této kategorii dominují hypoteční úvěry, které jsou zajištěné právě nemovitostí. (19)

Na druhé straně, úvěry na jiné účely než bydlení. Zahrnují široké spektrum finančních produktů určených na různé potřeby, které nesouvisejí přímo s bydlením. Tyto úvěry jsou často nezajištěné, což znamená, že nemají specifické zajištění ve formě majetku a obvykle mají vyšší úrokové sazby než úvěry na bydlení. (19)

Další dělení úvěrů je na účelové a neúčelové. Účelové úvěry jsou poskytovány s konkrétně doloženým účelem. Například pro nákup nemovitosti nebo auta. Neúčelové úvěry naopak nevyžadují specifikaci účelu. To může být spojeno s volnějším využitím půjčených peněz. Často je ale spojeno i s horšími úrokovými sazbami či podmínkami. (18)

Zároveň mohou být úvěry rozděleny na zajištěné a nezajištěné. Zajištěné úvěry jsou chráněny určitou formou záruky. Buď dojde k ručení majetkem dlužníka, nebo jiným způsobem zajištění, což snižuje riziko pro věřitele. Zpravidla to vede k lepším úvěrovým

podmínkám. Nezajištěné úvěry takovou zárukou nemají, což obvykle znamená vyšší úrokové sazby kvůli vyššímu riziku pro poskytovatele úvěru. (20)

3.3.2.2.2 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr se může charakterizovat tím, že se jedná o úvěr účelový, zajištěný. Důležitým aspektem je, že je předem znát účel vynaložených prostředků. Účelové hypoteční úvěry se dají zařadit mezi nejvíce poskytované typy účelových úvěrů. Pro banku jsou to nejméně rizikové produkty z důvodu zajištění. Ve smlouvě dojde k ošetření přesného účelu vynaložení poskytnutých finančních prostředků. Banky proto nabízejí přívětivější podmínky, protože po celou dobu splácení mají v zástavě majetek. (21)

K zajištění slouží zástavní právo k nemovitosti vůči finanční instituci. Mezi zastavené nemovitosti lze zařadit rodinný dům, pozemek, který je určený k výstavbě, bytovou jednotku a další. (21)

Pokud hypoteční úvěr není splácen, banka je chráněna zástavním právem vůči nemovitosti, což z ní činí bezpečnou transakci z pohledu rizika. V případě, že dlužník nesplní podmínky úvěru, tak má banka právo prodat zastavenou nemovitost a použít výtěžek k pokrytí dluhu. Hypoteční úvěr je uzavírán podepsáním písemné smlouvy mezi bankou a klientem a obvykle má splatnost od 5 do 30 let. (21)

Mezi základní aspekty hypotečních úvěrů patří úroková sazba, délka její fixace, způsob splácení a roční procentní sazba nákladů. (21)

Úroková sazba je hlavním faktorem určujícím cenu hypotečního úvěru a závisí na riziku klienta. Fixace úrokové sazby umožňuje zamknout tuto sazbu na určenou dobu. Doba fixace, která může trvat od jednoho do dvaceti let a s úrokovou sazbou společně určují podmínky splácení. Anuitní, progresivní a degresivní splácení jsou hlavní metody rozložení splátek úvěru. Důležité je dodržovat splátkový kalendář a v případě finančních obtíží komunikovat s poskytovatelem úvěru. (1)

Roční procentní sazba nákladů (RPSN) ukazuje celkové náklady spojené s úvěrem a pomáhá spotřebitelům posoudit výhodnost úvěru. V ČR je zákonem stanovena povinnost uvádět RPSN u spotřebitelských úvěrů, což napomáhá transparentnosti a srovnatelnosti nabídek. V případě, že poskytovatel nesplní tuto povinnost, úvěr je úročen standardní sazbou stanovenou ČNB. RPSN zahrnuje všechny platby a je vypočítávána na roční bázi, což usnadňuje porovnávání různých úvěrových produktů. (1)

3.3.2.2.3 Stavební spoření

Úvěr ze stavebního spoření je finanční produkt, který nabízejí stavební spořitelny. Tento typ úvěru je spojen s předchozím spořením v rámci stavebního spoření, což je systém, jenž kombinuje spoření s možností získání výhodného úvěru na bydlení. (5)

Když si klient zakládá stavební spoření, podepisuje smlouvu, v níž se zavazuje pravidelně spořit dohodnutou částku. Po dosažení minimální doby spoření a naspoření určité částky, která se nazývá cílová částka, má klient právo požádat o úvěr ze stavebního spoření. Tento úvěr je pak možné využít na financování bydlení, například na koupi, výstavbu, rekonstrukci nebo modernizaci nemovitosti. (5)

Úvěry ze stavebního spoření jsou atraktivní díky nižším úrokovým sazbám ve srovnání s klasickými bankovními úvěry. Navíc, podmínky úvěru jsou často flexibilní, umožňují předčasné splácení bez sankcí a nabízí různé varianty ochrany schopnosti splácet. (5)

Pro získání úvěru je nutné splnit určité podmínky stanovené spořitelnou, jako je například minimální doba spoření nebo dosažení určité naspořené sumy. Úvěr ze stavebního spoření je tak ideální pro ty, kteří plánují své finanční kroky dopředu a chtějí získat výhodné financování svých bytových potřeb. (5)

3.3.2.2.4 Kontokorentní úvěr

Kontokorent je sjednáván jako doplněk k běžnému účtu, který klientovi umožňuje čerpat prostředky i v případě, že nemá na účtu dostatečnou bilanci. Banka tedy v takovém případě potřebné finanční prostředky půjčí a klient smí „jít do minusu“. (22)

Kontokorentní úvěr se řadí mezi neúčelové a nezajištěné úvěry. Je neustále k dispozici a peníze z něj se dají čerpat snadno a opakovaně. Zvyšuje tak osobní platební schopnost zejména v případech nečekaných výdajů nebo při výpadech příjmů. (22)

Výhody kontokorentu je flexibilita a rychlost, protože prostředky jsou k dispozici kdykoli, kdy je potřebujete. Mezi další výhody se řadí, že se jedná o neúčelový úvěr, takže není potřeba informovat banku, na co se prostředky využijí. (22)

Mezi nevýhody se řadí úrokové náklady, které se platí za čerpání úvěru. Kontokorent má také vždy předem stanovený limit, který může být čerpán. Banky si mohou účtovat i administrativní a další poplatky. (22)

Kontokorent se obvykle sjednává jako součást běžného účtu, pokud ho klient požaduje. Může si ho sjednat každý, kdo splňuje dané podmínky. Podmínky se zpravidla týkají věku, výše příjmů a trvalého pobytu. (22)

3.3.2.3 Pojistné produkty

3.3.2.3.1 Pojištění

Pojištění se dá definovat jako finanční produkt, který poskytuje ochranu proti různým rizikům a nečekaným událostem. Hlavními cíli pojištění je minimalizace finanční ztráty a nepříjemnosti, které mohou vzniknout v důsledku těchto událostí.

Pojištění lze rozdělit do několika hlavních kategorií na základě různých kritérií, jako jsou typy rizik, účelu a odvětví. Obecně se dá pojištění rozdělit na pojištění na životní, neživotní a cestovní. (1)

3.3.2.3.2 Pojištění životní

Životní pojištění je druh pojištění, který poskytuje finanční ochranu a zabezpečení pro případ úmrtí pojištěné osoby nebo při těžké životní situaci způsobené změnou zdravotního stavu. Existují různé formy životního pojištění. Každá z nich nabízí různé typy krytí, v závislosti na aktuálních potřebách pojistníka. (15)

Životní pojištění lze rozdělit na základní dva pilíře. Těmi jsou rizikové a investiční životní pojištění. Tyto pojištění se liší svým zaměřením a účelem. Každý produkt nabízí specifické výhody a je určen pro různé potřeby pojistníků. (15)

3.3.2.3.3 Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění má mnoho názvů. Je známé také pod pojmy jako celoživotní pojištění, univerzální životní pojištění nebo trvalé životní pojištění. Produkt nabízí pojistné krytí spolu s investiční složkou. Toto pojištění poskytuje nejen finanční ochranu v případě úmrtí pojistníka, ale také možnost akumulace peněžní hodnoty, u které dochází ke zvyšování na základě vložených příspěvků a investičního výnosu. Peněžní hodnota může být během života pojistníka využita různými způsoby. Například jako pro půjčky nebo jako doplněk k důchodovému plánování. (15)

3.3.2.3.4 Rizikové životní pojištění

Druhým typem je rizikové životní pojištění. Toto pojištění poskytuje krytí na stanovenou dobu, například 10, 20 nebo 30 let. Hlavním účelem je finanční ochrana osoby v případě jeho úmrtí během doby trvání pojistné smlouvy. Pokud dojde k úmrtí v tomto období, pojišťovna vyplatí sjednanou pojistnou částku. Pokud však dojde k přežití doby trvání pojištění, krytí končí a pojistné plnění není vyplaceno. Rizikové životní pojištění je cenově dostupnější než jiné typy životního pojištění, protože neobsahuje spořicí nebo investiční složku. Zaměřuje se výhradně na zvolené pojistné krytí. Nejčastěji se sjednává

pro zajištění úvěrů. Kromě základního krytí smrti může pojištění zahrnovat i další rizika, jako jsou trvalé následky úrazu, závažné onemocnění nebo balíčky denního odškodného. (15)

3.3.2.3.5 Pojištění majetku a odpovědnosti

Pojištění majetku je jeden ze způsobů, jakým lze lidé mohou ochránit svůj osobní majetek, včetně domů, bytů, automobilů a cenných věcí, před nečekanými událostmi. (15)

Pojištění nemovitosti a domácnosti – pojištění nemovitosti chrání dům, byt nebo jinou nemovitost před různými riziky. Na základě druhu rozsahu sjednané smlouvy poskytuje finanční ochranu v případě požárů, povodní, krupobití, vandalismu, krádeží a dalších událostí. (15)

Pojištění odpovědnosti je druh pojištění, který chrání jednotlivce nebo firmu před finančními následky. Tyto následky mohou vzniknout důsledkem způsobené škody náhodným nebo nedbalým jednáním. Pojištění je poměrně často využíváno, protože pomáhá minimalizovat rizika spojená s právními nároky a žalobami. (15)

Pojištění motorových vozidel je druh pojištění, které poskytuje ochranu majetku a odpovědnosti spojené s provozem vozidla. Toto pojištění je obvykle povinné ve většině zemí a zahrnuje různé druhy krytí. Lze k základnímu povinnému ručení sjednat celou řadu přípojištění jako jsou pojištění skel, srážky se zvířeti, živelné pohromy atd. (15)

Volitelným pojištěním vozidel může být havarijní pojištění, které je vhodné pro majitele vozidel, kteří chtějí chránit své vozidlo před náklady spojenými s opravami v důsledku havárie nebo událostí způsobených vlastními vinou. (15)

Cestovní pojištění je druh neživotního pojištění, které se uzavírá mezi pojištěným a pojišťovnou před zahraniční cestou. Účelem pojištění je hradit výdaje, které mohou vzniknout v případě náhlého onemocnění nebo úrazu během pobytu v zahraničí. (23)

Cestovní pojištění se obvykle zpravidla skládá z několika složek, jako jsou léčebné výlohy, asistenční služby, pojištění odpovědnosti, pojištění zavazadel, zpoždění letu a další. (23)

3.3.2.4 Produkty se státní dotací

Produkty se státní dotací jsou finanční nástroje podporované státem prostřednictvím různých pobídek, aby byly atraktivnější pro spotřebitele a podpořily určité ekonomické nebo sociální cíle. (5)

Mezi tyto produkty se řadí stavební spoření, penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření a dlouhodobé investiční produkty. Jsou finanční nástroje podporované státem prostřednictvím různých pobídek, aby byly atraktivnější pro spotřebitele a podpořily určité ekonomické nebo sociální cíle. (5)

3.3.2.4.1 Stavební spoření

Stavební spoření je finanční nástroj, který umožňuje spořit a zhodnocovat peníze. Další výhodou je také možnost financovat stavbu, rekonstrukci nebo koupi domu či bytu prostřednictvím úvěru. Stavební spoření se tedy dělí na dvě části – spořicí a úvěrovou. (15)

První fází prochází klient spořicí částí, kdy na svůj účet ukládá předem sjednanou částku. Vklady jsou úročeny dle sjednaných podmínek. Jednou ročně dojde k připsání zálohy státní podpory. (15)

Po splnění dohodnutých podmínek, jako je doba spoření a naspořená částka dojde ke vzniku nároku na úvěr ze stavebního spoření. Úvěr je poskytován za nízké úrokové sazby, které jsou stanoveny státem. (15)

Stavební spoření má řadu výhod pro financování bydlení. Mezi hlavní výhody zhodnocení vkladů je státní podpora. (15)

Stavební spoření má také některé nevýhody, které je třeba zvážit před jeho uzavřením. Mezi hlavní nevýhody patří nutnost splnění podmínek pro získání úvěru. Těmi bývají zpravidla doba spoření a naspořená částka, pevná doba trvání smlouvy. Smlouva o stavebním spoření má obvykle minimální dobu trvání 6 let. (15)

Při volbě stavebního spoření je tedy důležité zvážit hlavně faktory úrokové sazby, státní podpory, výši měsíčního vkladu a dobu trvání smlouvy. (15)

Předčasné ukončení smlouvy o stavebním spoření může být spojeno s poplatkem. Je důležité si předem zjistit, jaké jsou podmínky předčasného ukončení smlouvy. (15)

Stavební spořitelny mohou účtovat i další poplatky, například za vedení účtu nebo za změnu výše vkladů. (15)

3.3.2.4.2 Penzijní připojištění

Penzijní připojištění byl systém, který umožňoval občanům spořit si na důchod nad rámec státního důchodového systému. Účastníci si mohli na penzijních účtech pravidelně odkládat část svých příjmů, přičemž stát podporoval jejich úsilí formou státních příspěvků a daňových výhod. Cílem bylo poskytnout lidem možnost akumulovat dodatečné prostředky, které by jim v důchodovém věku zajistily lepší finanční zabezpečení. (4)

Tento systém byl nahrazen novějším systémem doplňkového penzijního spoření, které bylo zavedeno s cílem poskytnout flexibilnější a možná atraktivnější možnosti pro spoření na důchod. Doplňkové penzijní spoření zachovává některé klíčové prvky původního penzijního připojištění, jako jsou státní příspěvky a daňové výhody, ale také přináší nové prvky, jako jsou různé investiční strategie a možnosti, jak spravovat a využívat naspořené prostředky. Přejít od penzijního připojištění k systému doplňkového penzijního spoření se uskutečnil v roce 2013. V tomto roce byla provedena reforma penzijního systému, která zavedla doplňkové penzijní spoření jako novou součást českého penzijního systému. Smlouvy si ale účastníci mohli ponechat aktivní a pokračovat ve spoření. (4)

3.3.2.4.3 Doplňkové penzijní spoření

Doplňkové penzijní spoření je systém, který umožňuje občanům spořit na období svého důchodu. Zavedeno bylo v roce 2013 jako nástupce původního systému penzijního připojištění. (4)

Účastníci doplňkového penzijního spoření mohou získat státní příspěvky a využívat daňových výhod, které je motivují k pravidelnému spoření. Státní příspěvky jsou poskytovány na základě výše vlastních vkladů a mají za cíl zvýšit celkovou naspořenou částku. Daňové výhody pak účastníkům umožňují snížit základ daně z příjmu. (4)

Systém doplňkového penzijního spoření nabízí různé investiční strategie, mezi kterými mohou účastníci vybírat podle svého rizikového profilu a investičního horizontu. Tyto strategie se liší podle složení investičního portfolia a očekávané míry rizika a výnosu. (4)

Naspořené prostředky jsou pak v důchodovém věku dostupné účastníkům, buď jako jednorázová částka, nebo jako pravidelné výplaty, čímž doplňují standardní státní důchod a přispívají k finanční nezávislosti ve stáří. (4)

3.3.2.4.4 Dlouhodobý investiční produkt

Dlouhodobý investiční produkt (DIP) je navržen jako alternativa k doplňkovému penzijnímu spoření, přičemž cílí na osoby, které se chtějí zabezpečit na stáří a zároveň investovat do různých typů investičních produktů, jako jsou podílové fondy, dluhopisy, akcie. Tento produkt umožňuje investory využívat daňové odpočty, přičemž z ročního základu daně je možné odečíst maximálně 48 tisíc korun, což je souhrnný limit pro doplňkové penzijní spoření, životní pojištění a DIP. (24)

Kromě toho DIP umožňuje příspěvky ze strany zaměstnavatele, kdy zaměstnavatel posílá peníze na speciální účet určený pro nákup cenných papírů v rámci DIP. Tyto prostředky mohou být použity investorům pro nákupy a reinvestice, přičemž podmínky pro nakládání s těmito prostředky jsou shodné s podmínkami pro běžné investice, s tím, že převod prostředků z DIP je možný nejdříve po deseti letech, a ne dříve než před dovršením 60 let věku investora. Při dřívějším výběru dochází k povinnosti navrácení daňové podpory. (24)

3.3.2.5 Investiční produkty

Finanční gramotnost zahrnuje nejen zacházení a ochranu finančních prostředků, ale také dovednosti a znalosti potřebné pro jejich efektivní zhodnocení.

Investování je proces, při kterém dochází k přesunu finančních prostředků do různých aktiv s cílem generování příjmů a dosažení růstu kapitálu. Investování je klíčovým prvkem finančního plánování. Má mnoho výhod jako jsou například růst kapitálu, generování pasivních příjmů nebo jako činnost vhodná pro boj s inflací.

Investiční produkty zahrnují širokou škálu nástrojů, včetně akcií, dluhopisů, státních dluhopisů, derivátů a kryptoměn atd. Důležitým krokem zdravého investování je diversifikace. To znamená rozdělení investičních kroků mezi více produktů pro snížení rizik. (4)

Následující kapitoly se věnují charakteristikám nejvíce vyhledávaných investičních produktů.

3.3.2.5.1 Akcie

Akcie jsou cenné papíry, které představují podíl vlastnictví v určité společnosti. Osoba investující do akcií se stává akcionářem společnosti. Nákupem dojde k získání práva na podíl zisku společnosti. (25)

Akcie se mohou dělit podle různých kritérií. Z hlediska formy se rozlišují akcie na jméno a akcie na majitele. Akcie na jméno jsou vydávány na jméno určité osoby a převádí se rubopisem. Akcie na majitele jsou vydávány na doručitele a jejich převod není nijak omezen. (25)

Z hlediska práv spojených s držením, se akcie rozlišují na kmenové a akcie prioritní. Kmenové akcie poskytují právo na podíl zisku společnosti a včetně práva hlasování na valné hromadě. Výhodou prioritních akcií je, že poskytují právo na přednostní podíl na zisku společnosti a přednostní právo na výplatu dividend. (25)

Investování do akcií může být pro investory výhodné, ale také rizikové. Akcie mohou zhodnocovat svou hodnotu, ale mohou také klesat v ceně. Velmi důležité je, aby se investor před nákupem důkladně informoval o společnosti. (26)

Mezi rizika investování do akcií lze zahrnout úpadek společnosti. Pokud dojde ke zkrachování společnosti, mohou akcionáři přijít o své investice. Dalším významným rizikem je ekonomická situace, která může mít vliv na cenu akcií. Pokud dojde ke zhoršení ekonomiky, může docházet ke klesání cen akcií. (26)

Při každém investování je důležité diversifikovat portfolio. To znamená neinvestovat všechny své prostředky do jedné společnosti nebo do jednoho odvětví. (26)

3.3.2.5.2 Dluhopisy

Dluhopisy jsou typem dluhového cenného papíru, který vydávají korporace, města, státy a suverénní vlády za účelem získání kapitálu. Investice do dluhopisů se dá charakterizovat jako propůjčení prostředků emitentovi dluhopisu výměnou za slib budoucích plateb. Tyto platby zahrnují pravidelné úrokové platby. K navrácení jmenovité hodnoty dluhopisu dochází na konci data jeho splatnosti. (27)

Jmenovitá hodnota dluhopisu se charakterizuje jako suma peněz, kterou emitent slibuje zaplatit investorovi na konci splatnosti dluhopisu. Kupónová sazba určuje výši úroků, které emitent platí investorovi, a je obvykle vyjádřena jako procento z jmenovité hodnoty dluhopisu. Tyto úrokové platby se obvykle vyplácejí pravidelně, například jednou za šest měsíců nebo jednou ročně. (46)

Dluhopisy mohou být vydávány s různými splatnostmi. Dle délky se dělí na krátkodobé (méně než 3 roky), střednědobé (4-10 let) a dlouhodobé (více než 10 let). Dlouhodobější dluhopisy obvykle nabízejí vyšší sazbu, aby odrazily větší riziko spojené s delším časovým obdobím, během kterého mohou nastat změny v úrokových sazbách nebo v bonitě emitenta. (5)

Riziko spojené s dluhopisy se liší v závislosti na emitentovi a aktuálních tržních podmínkách. Korporátní dluhopisy mohou nést vyšší riziko nesplacení (úvěrové riziko), ale obvykle nabízejí vyšší výnosy, aby odrážely toto vyšší riziko. (26)

Investice do dluhopisů je často považována za konzervativnější strategii než investice do akcií, protože poskytuje pravidelný příjem z úroků a zpravidla nižší kolísání (volatilitu). Nicméně, i když jsou dluhopisy považovány za méně rizikové než akcie, stále představují určité riziko. (26)

3.3.2.5.3 Státní dluhopisy

Státní dluhopisy jsou důležitým nástrojem, který vlády používají k financování svých aktivit bez nutnosti okamžitého zvyšování daní. Když vláda potřebuje získat kapitál, může vydávat státní dluhopisy. Dluhopisy zavazují vrátit půjčené peníze s určitým úrokem po uplynutí dohodnuté doby. Investoři, kteří tyto dluhopisy kupují, tedy půjčují peníze vládě s očekáváním, že získají zpět nejen původní investovanou částku, ale také pravidelné úrokové platby až do doby splatnosti dluhopisu. (28)

Státní dluhopisy jsou obvykle považovány za jedny z nejspolehlivějších a nejbezpečnějších investic. Riziko nesplacení je obvykle nižší než u korporátních dluhopisů, protože vlády mají možnost například zvýšit příjmy prostřednictvím daní nebo tisku peněz.

Státní dluhopisy mohou mít různou dobu splatnosti, která se pohybuje od krátkodobých, přes střednědobé až po dlouhodobé. Krátkodobé dluhopisy, jako jsou pokladniční poukázky, mohou mít splatnost několik měsíců, zatímco dlouhodobé dluhopisy mohou mít splatnost až 30 let nebo více. (28)

Investoři vyhledávají státní dluhopisy jako způsob diverzifikace (rozložení investic do různých typů aktiv) svých investičních portfolií a jako bezpečný přístav během ekonomických nejistot. Výnosy z těchto dluhopisů mohou být nižší než výnosy z rizikovějších investic, jako jsou akcie nebo korporátní dluhopisy, ale přitažlivost státních dluhopisů spočívá v jejich stabilitě a předvídatelnosti výnosů. (28)

3.3.2.5.4 Realitní fondy

Realitní fondy, známé také jako Real Estate Investment Trusts (REITs), jsou speciální typy investičních fondů, které se zaměřují na investice do nemovitostí a souvisejících aktiv. Tyto fondy shromažďují kapitál od investorů a investují jej do portfolia různých druhů nemovitostí, jako jsou kancelářské budovy, nákupní centra, bytové komplexy, sklady nebo nemocnice. (29)

Jedním z hlavních cílů realitních fondů je poskytnout investorům pravidelný příjem z nájmu a potenciál pro kapitálový růst, aniž by museli přímo nakupovat, spravovat nebo financovat nemovitosti. Tímto způsobem umožňují přístup k investicím do nemovitostí a umožňují drobným investorům se podílet na trhu s nemovitostmi a využívat jeho potenciální výnosy a diverzifikační výhody. (29)

Investoři mohou kdykoli nakupovat nebo prodávat podíly realitních fondů na otevřeném trhu, což je výrazně odlišuje od přímých investic do nemovitostí, které jsou typicky méně likvidní. (29)

Důležitým prvkem realitních fondů je, že jsou často legislativně povinny distribuovat většinu svého zisku ve formě dividend svým akcionářům. Tato pravidla zajistí, že příjmy z nájmu a zisky z prodeje nemovitostí jsou pravidelně rozdělovány mezi investory, což činí fondy atraktivní pro ty, kteří hledají pravidelný příjem z investic.

Přestože investice do realitních fondů mohou nabídnout atraktivní výnosový profil a mohou být účinným nástrojem pro diverzifikaci portfolia, jako všechny investice, i tyto nesou určitá rizika. Hodnota podílů realitních fondů se může měnit v závislosti na vývoji realitního trhu, ekonomických podmínek a úrokových sazeb. (29)

3.3.3 Dluhová past

Nedostatečná finanční gramotnost spolu s neuváženým zavazováním se k různým úvěrům může vést k vytvoření dluhové spirály. Tato spirála se nazývá dluhová past. Je to stav, kdy se dlužník dostává do situace, kdy je schopen splácet své závazky pouze za cenu dalších půjček. To vede k tomu, že se dluh neustále zvyšuje a dlužník se z něj nedokáže dostat. (30)

Dluhová past může mít různé příčiny. Mezi nejčastější patří náhlé výdaje. Těmi mohou být například nečekaná nemoc, ztráta zaměstnání nebo rozvod. Tyto situace mohou vést k tomu, že člověk nedokáže pokrýt své běžné výdaje a je nucen si půjčit. (30)

Lidé, kteří mají nedostatečné finanční znalosti nebo dovednosti, se mohou snadno dostat do dluhové pasti, pokud si půjčují příliš velké částky a následně nemají prostředky na splácení. (30)

Dluhová past se obvykle rozvíjí postupně. V počáteční fázi si dlužník půjčí peníze, aby pokryl nečekané výdaje nebo splnil nějaký svůj sen. Pokud však nedokáže splácet své závazky, je nucen si půjčit další peníze, aby zaplatil splátky stávajícího dluhu. To vede k tomu, že se dluh neustále zvyšuje a dlužník se z něj nedokáže dostat. (30)

Dluhová past může mít pro dlužníka vážné důsledky. Mezi nejčastější patří zhoršení finanční situace. S tím se mohou dostavit i psychické problémy. Dluhy mohou vést k nadměrnému stresu, depresím a úzkostem. (30)

Mezi nejlepší způsoby, jak se vyhnout dluhové pasti, je jí předcházet. Toho lze dosáhnout například tak, že dojde k pečlivému zvážení, zda je půjčka opravdu potřeba, porovnání nabídek různých poskytovatelů, volba co nejnižší úrokové sazby nebo pravidelné spoření pro finanční rezervu na nečekané výdaje. (30)

3.4 Rozpočtová gramotnost

Rozpočtová gramotnost se užívá k schopnosti správy rodinného nebo vlastního rozpočtu. Každý jedinec by měl zvládat sestavit osobní rozpočet. Na základě něho následně přizpůsobovat své finanční rozhodnutí. (31)

Důležitým krokem rozpočtové gramotnosti je stanovení cílů pro vedení rozpočtu a správném hospodaření se svými financemi. V aktuální moderní době mohou pomoci technologie, které poměrně snadně rozpočet nastaví a dlouhodobě pomáhají ho udržet. Na internetu jsou k dohledání programy, které pomáhají s evidencí příjmů a výdajů a tím usnadňují jeho správu. Též lze vybrat z několika mobilních aplikací. (31)

Jedinec, který se zvládá orientovat se světě finanční gramotnosti a zvládá spravovat svůj osobní rozpočet, je méně zranitelný než jedinci gramotně nevzdělaní. (31)

3.4.1 Osobní rozpočet

Osobní rozpočet je nástroj, který se užívá pro správu vlastních financí. pomáhá sledovat, plánovat a řídit příjmy a výdaje. Umožňuje získání informací o finančních tocích, a zároveň pomáhá dosahovat finančních cílů a v udržování finanční stability. (4)

3.4.2 Příjmy rozpočtu

Příjmem osobního rozpočtu jsou peněžní prostředky, které jednatel nebo domácnost získá od různých zdrojů. Příjmy se řadí mezi základním kameny osobního rozpočtu. Jsou klíčovým faktorem pro dosažení finanční stability. Je třeba si určit směry, odkud jsou jednotlivé příjmy získávány a zda je lze považovat za stabilní. Následující kapitoly rozebírají nejběžnější druhy příjmů. (4)

3.4.2.1 Zaměstnanecké příjmy

Příjem ze zaměstnání bývá velmi často hlavním zdrojem příjmů pro mnoho domácností. Mzda zahrnuje výplatu za práci vykonávanou v rámci zaměstnání. Do zaměstnaneckého příjmu se můžou zařadit i bonusy nebo odměny, které bývají součástí pracovních smluv nebo příjmy z podnikání. (4)

3.4.2.2 Důchody:

Důchody představují systém pravidelných finančních výplat, která jsou určena jednotlivcům, jež dosáhli určitého věku nebo se ocitli v situaci, kdy nemohou pracovat kvůli invaliditě. Tyto platby slouží jako důležitá forma finančního zabezpečení, pomáhají lidem udržet si důstojný životní standard ve stáří nebo při ztrátě pracovní schopnosti. Mezi hlavní typy důchodů patří starobní důchody, určené jedincům po dosažení určitého věku. Invalidní důchody, poskytované těm, kteří se ocitli v situaci trvalé pracovní neschopnosti. (4)

Dalšími formami jsou vdovské a vdovecké důchody, které nabízejí finanční podporu partnerům po ztrátě jejich manželů či manželek, pokud ti byli součástí důchodového systému. (4)

3.4.2.3 Sociální dávky:

Účelem systému dávek sociálního zabezpečení je poskytovat finanční podporu a služby jednotlivcům a rodinám, kteří se potýkají s různými sociálními nebo ekonomickými obtížemi. Tyto dávky jsou navrženy tak, aby pomáhaly lidem překonávat situace, které by je mohly dostat do sociálního vyloučení nebo ekonomické deprivace. (4)

Sociální dávky se v ČR dělí do několika základních kategorií. Patří sem dávky v hmotné nouzi, které zahrnují například příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Rodinné dávky pak cílí na podporu rodin s dětmi a zahrnují rodičovský příspěvek, přídatky na děti a podporu v mateřství. (4)

V případě ztráty zaměstnání, poskytují dávky v nezaměstnanosti dočasnou finanční oporu, podporují aktivní hledání práce a přispívají k celkové sociální stabilitě. (4)

3.4.2.4 Ostatní příjmy:

Mezi další druhy příjmů se mohou řadit s příjmy z pronájmu věcí a nemovitostí, dividendy z investic, příjmy z podnikání, freelancingu nebo prodeje produktů a služeb atd. (4)

3.4.3 Výdaje rozpočtu

Výdaje se dají také rozdělit podle toho, zda se jedná o pravidelné nebo náhodné výdaje. Pravidelné výdaje jsou takové, které se vyskytují každý měsíc. Do těch se řadí například náklady na nájemné, stravování, dopravu apod. Náhodné výdaje jsou takové, které se vyskytují nahodile. Například to mohou být výdaje na opravy, dárky, dovolenou apod. (4)

Při rozdělování výdajů je potřeba zvážit své individuální potřeby a srovnat priority. Obecně platí, že by se mělo za bydlení a stravování utrácet nejvíce peněz. Pokud má rodina děti, měla by také počítat s výdaji na jejich vzdělávání a zábavu. (4)

Je obtížné předvídat náhodné výdaje. Avšak je důležité mít na ně rezervu. Pokud dojde k pravidelné tvorbě rezervy, dojde k naspoření dostatku prostředků na to, aby mohly být pokryté neočekávané výdaje, aniž by muselo sahat na své úspory nebo se zbytečně zadlužit. (4)

Správným rozdělením výdajů do jednotlivých kategorií dojde k vytvoření přehledu o vlastních financích. Jedinec, či rodina pak může lépe plánovat svůj rozpočet. S plánováním rozpočtu se může předejít finančním potížím a dosáhnout svých finančních cílů. (4)

Výdaje z rozpočtu se dají rozdělit do několika základních druhů, které pomáhají lépe pochopit a spravovat finanční toky. Tyto kategorie zahrnují například pravidelné a nepravidelné výdaje, fixní a variabilní výdaj. (4)

Pravidelné výdaje jsou ty, které se opakují s opakovanou frekvencí, například měsíčně. Patří sem například platby za nájem, hypotéku, pojištění, účty za energie, předplatné služby. Na druhou stranu, nepravidelné výdaje se vyskytují náhodně nebo sezónně. Jsou to například výdaje na dárky, opravy automobilů nebo domácnosti a lékařské účty. (4)

Fixní výdaje jsou výdaje, které zůstávají konstantní v čase, a nemění se bez ohledu na vaše životní okolnosti nebo rozhodnutí. To zahrnuje například platbu hypotéky nebo nájemné. Variabilní výdaje, naopak, mohou každý měsíc kolísat. Příklady zahrnují náklady na potraviny, zábavu, oblečení a benzin. (4)

3.4.4 Finanční plán

Mít finanční plán je klíčové pro dosažení osobní finanční stability a dlouhodobých cílů. Finanční plánování pomáhá jedincům a rodinám určit, jak efektivně spravovat své příjmy, výdaje, úspory a investice. (32)

Finanční plánování se charakterizuje jako proces, který zahrnuje stanovení finančních cílů, analýzu finančních prostředků a zdrojů příjmů a vytvoření strategie pro dosažení těchto cílů. Hlavním cílem finančního plánování je správa a optimalizace svého financování tak, aby došlo k dosažení osobních nebo rodinných cílů s ohledem na budoucí potřeby a rizika. (32)

Finanční plánování lze rozdělit do několika základních kroků:

Stanovení osobních cílů – v prvním kroku je potřeba definovat konkrétní finančních cíle a priority. Cíle mohou být jak krátkodobou, tak i dlouhodobé a mohou obsahovat plány na důchod, nákup nemovitosti, pořízení vysněného automobilu, investice do podnikání nebo jakékoliv jiné dlouhodobé a krátkodobé finanční cíle. (32)

Finanční analýza – získání informací o aktuální finanční situaci. To zahrnuje zjištění příjmů, výdajů, úspor, dluhů, investic a aktuálního stavu penzijního spoření. (32)

Plánování – modelace plánu pro dosažení stanovených cílů. Plán zahrnuje strategie pro řízení výdajů, spoření, investice a správu dluhů. Pokud investice mají podstatnou roli ve splnění finančních cílů, pak dojde i k návrhu investičního portfolia, které je vhodné pro rizikový profil a dlouhodobé potřeby. (32)

Implementace plánu – kroky pro plnění navrženého plánu. To obsahuje sjednání potřebných produktů, nastavení toku úspor, investic, splácení dluhů a dalších finančních akcí potřebných k dosažení cílů. (32)

Sledování plnění plánu – pravidelné revize finančního plánu, upravování na základě aktuálních životních okolností. Je velmi důležité reagovat na změny a plán přizpůsobovat pro dosažení cílů. (32)

3.5 Finanční vzdělávání v ČR

3.5.1 Struktura a principy vzdělávání

Vzdělávání finanční gramotnosti v České republice se opírá o komplexní systém, který je zasazen do širšího rámce vzdělávací politiky. Cílem je poskytnout občanům, zejména dostatečné znalosti a dovednosti potřebné k zodpovědnému nakládání s finančními zdroji, plánování osobních financí, rozpoznání a vyhodnocení rizik spojených s finančními produkty a porozumění ekonomickým principům a trhu práce. (33)

Finanční gramotnost je v České republice integrována do školních osnov prostřednictvím Rámcových vzdělávacích programů pro základní a střední školy. V těchto dokumentech je finanční gramotnost definována jako přímé téma, které má být začleněno do různých předmětů a vzdělávacích oblastí, například matematiky, občanské výchovy a osobní a sociální výchovy. (34)

Ministerstvo financí připravilo dokument pod názvem Národní strategie finančního vzdělávání. Tento dokument stanovuje strategické cíle pro rozvoj finanční gramotnosti v České republice. Strategie zdůrazňuje podstatu finančního vzdělávání ve školách, ale také klade důraz na vzdělávání dospělých a specifické cílové skupiny, jako jsou senioři nebo zranitelné skupiny obyvatelstva. (35)

Vedle formálního vzdělávání existuje mnoho projektů a programů finančního vzdělávání, které provozují různé instituce, včetně bank, neziskových organizací a vládních agentur. Tyto projekty často zahrnují workshopy, soutěže, online kurzy a vzdělávací materiály navržené tak, aby zvýšily finanční gramotnost veřejnosti. (33)

V České republice je také kladen důraz na spolupráci mezi vzdělávacím sektorem a finančním průmyslem. Banky a další finanční instituce často nabízejí vzdělávací programy a materiály, které školám pomáhají v začleňování finanční gramotnosti do výuky. (36)

Principy vzdělávání finanční gramotnosti vycházejí z potřeby rozvíjet kritické myšlení, schopnost aplikovat získané znalosti v praktickém životě a pochopení základních ekonomických principů. Důraz je kladen na vytváření aktivních a informovaných občanů, kteří jsou schopni činit zodpovědná finanční rozhodnutí, řídit osobní finance a chránit se před finančními podvody a riziky. (33)

3.5.2 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 představuje komplexní plán zaměřený na zlepšení finanční gramotnosti mezi občany. Tato strategie je odpovědí na rostoucí potřebu informovaného finančního rozhodování a zodpovědného spravování finančních zdrojů. Hlavním cílem plánu je poskytnout občanům znalosti, které jsou nezbytné pro efektivní správu osobních financí. Tím také pomoci podpořit ekonomickou stabilitu a osobní finanční blahobyt. (33)

Strategie klade důraz na význam integrace finančního vzdělávání do školních osnov na všech úrovních, aby se zajistilo, že mladí lidé získají potřebné finanční základy již od raného věku. Současně se zaměřuje na dospělé občany prostřednictvím speciálně navržených vzdělávacích programů a workshopů, které adresují jejich specifické potřeby a výzvy. Velký důraz je kladen na využití digitálních technologií a médií pro vytvoření interaktivních a snadno dostupných vzdělávacích materiálů, jako jsou online kurzy, aplikace a vzdělávací hry. (33)

Strategie rovněž podporuje spolupráci mezi vládou, vzdělávacími institucemi a sektorem finančních služeb. Tyto spolupráce umožňují vytváření kvalitních vzdělávacích materiálů a programů. Kromě toho jsou organizovány veřejné osvětové kampaně, které mají za cíl zvýšit povědomí o důležitosti finanční gramotnosti. (33)

Důležitou součástí strategie je průběžné hodnocení a výzkum, které umožňuje nejen monitorovat efektivitu jednotlivých iniciativ, ale také flexibilně reagovat na měnící se potřeby a výzvy obyvatelstva. Podpora ze strany vlády zajišťuje, že finanční vzdělávání zůstane prioritou a bude podpořeno jak legislativně, tak finančně. (33)

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 v České republice tak představuje významný krok směrem k zajištění, že všichni občané budou mít přístup ke kvalitnímu finančnímu vzdělávání, které je klíčem k zabezpečení jejich ekonomického prosperování a finančního zdraví. (33)

3.5.3 Instituce zabývající se fin. Gramotností

V České republice se nachází řada organizací a institucí, které se zaměřují na vzdělávání ve svých různých oblastech. Tyto organizace jsou státní, soukromé, neziskové nebo akademické a pokrývají široké spektrum vzdělávacích potřeb od základního, přes střední a vysokoškolské vzdělávání, až po celoživotní učení a speciální vzdělávací programy. V následující části bude provedena charakteristika jednotlivých institucí.

Jako centrální banka České republiky se ČNB nezabývá jen měnovou politikou, ale také finančním vzděláváním. Prostřednictvím svého vzdělávacího portálu a dalších iniciativ se snaží zvýšit veřejné povědomí o ekonomických a finančních tématech. ČNB poskytuje širokou škálu vzdělávacích materiálů, včetně brožur, videí a interaktivních aplikací, které osvětlují různé ekonomické pojmy a pomáhají lidem lépe porozumět finančnímu systému. (36)

Ministerstvo financí hraje klíčovou roli v nastavování ekonomické politiky země a v řízení státních financí. Ve své agendě má také zvyšování finanční gramotnosti, kde spolupracuje s dalšími státními orgány, vzdělávacími institucemi a neziskovým sektorem. Ministerstvo financí podporuje různé programy a iniciativy, které mají za cíl zlepšit finanční vzdělání a osvětu v ČR. Též na pravidelné bázi provádí měření finanční gramotnosti. (37)

Česká školní inspekce (ČŠI) hraje klíčovou roli v podpoře a hodnocení vzdělávání finanční gramotnosti v českých školách. Inspekce sleduje, jak jsou vzdělávací cíle v této oblasti začleňovány do školních programů a jak efektivně se dosahují. Poskytuje školám zpětnou vazbu a doporučení pro zlepšení a přispívá k formulaci vzdělávacích politik. Tím pomáhá zvyšovat úroveň finanční gramotnosti mezi žáky a podporuje kvalitu vzdělávání v této klíčové kompetenci. (38)

Mnohé banky a finanční společnosti nabízejí vzdělávací programy, semináře a online materiály, které pomáhají zákazníkům lépe porozumět finančním produktům a službám. Tyto programy mohou zahrnovat informace o spoření, investování, úvěrech a osobním finančním plánování. Zajímavým příkladem jsou také programy jako "Practical Money Skills" od Visa (39) a "The Money Skills Hub" od HSBC (40), které nabízejí vzdělávací zdroje pro zlepšení finančních dovedností.

3.5.4 Výzkum finanční gramotnosti Ministerstvem financí v roce 2020

Průzkum finanční gramotnosti byl proveden pomocí metodologie CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing), což znamená, že dotazování probíhalo prostřednictvím osobních rozhovorů s podporou počítače. Celkem bylo do průzkumu zařazeno 1003 respondentů starších 18 let z různých regionů České republiky. Vzorek respondentů byl navržen tak, aby co nejvíce odrazil demografické složení české populace. Průzkum se zaměřil na několik klíčových oblastí. V oblasti rozpočtu a plánování byly zkoumány schopnosti domácností sestavovat a dodržovat rozpočet, plánování finančních cílů a způsoby, jakými lidé spravují své pravidelné výdaje. (37)

Průzkum finančních rezerv zjišťoval, jaké procento obyvatel má vytvořenou finanční rezervu pro případ neočekávaných výdajů a jak jsou na tom Češi s předvídaním a přípravou na finanční krize. (37)

Zjišťovalo se též, jaké finanční produkty lidé využívají, jak dobře rozumějí jejich podmínkám a jak aktivně se zajímají o informace týkající se finančních služeb. (37)

Úvěrový průzkum se věnoval tomu, jak občané ČR přistupují k zadlužování, jaké druhy úvěrů jsou nejčastější a jaké jsou postupy při jejich výběru. (37)

Respondenti byli testováni na základních znalostech makroekonomie a finanční matematiky, aby se zjistila jejich schopnost porozumět ekonomickým procesům a vypořádat se s matematickými aspekty finančního rozhodování. (37)

Z výsledků průzkumu vyplývá, že finanční gramotnost v ČR je rozdělená. Zatímco některé segmenty populace ukazují dobré pochopení finančních záležitostí a schopnost efektivně spravovat své finance, jiné skupiny vykazují výrazné nedostatky ve finančních znalostech a chování. (37)

Zjištěno bylo, že 43 % domácností si vede rozpočet, což je klíčový nástroj pro efektivní správu financí. Nicméně, na druhou stranu, značná část populace se s rozpočtováním neselekává. Co se týče finančních rezerv, 73 % respondentů uvedlo, že by dokázalo pokrýt neočekávaný výdaj ve výši 11 200 Kč, což ukazuje na určitou míru finanční připravenosti. (37)

V oblasti finančních produktů bylo zjištěno, že většina populace využívá základní finanční produkty jako jsou běžné účty a spořicí produkty. Nicméně, hloubka pochopení složitějších finančních produktů a služeb je méně rozšířená. (37)

Pro zlepšení celkové finanční gramotnosti v ČR je důležité pokračovat ve vzdělávacích iniciativách a programech, které cílí na různé segmenty populace. Zvláště

důležité je zaměřit se na mladé lidi a osoby s nízkými příjmy, kde je potenciál pro největší zlepšení. (37)

Výsledky a zjištění z průzkumu by měly sloužit jako základ pro další politické a vzdělávací iniciativy s cílem zvýšit finanční gramotnost a ekonomickou zodpovědnost v České republice, což povede ke zlepšení finančního zdraví a prosperity celé společnosti. (37)

3.5.5 Průzkum finanční gramotnosti České bankovní asociace

Česká bankovní asociace pravidelně publikuje průzkumy zaměřené na finanční gramotnost, které poskytují cenné informace o porozumění a přístupu obyvatelstva k finančním otázkám. Výsledky průzkumu z roku 2021 ukázaly, že index finanční gramotnosti v České republice dosáhl 55 bodů. Následující rok, 2022, přinesl mírný nárůst tohoto indexu na 56 bodů, což signalizuje lehké zlepšení a naznačuje postupné zvyšování finančního povědomí mezi obyvateli. V roce 2023 však index zůstal stabilní na 56 bodech. (41) (42) (43)

Výsledky průzkumu z roku 2021 odhalily znepokojivý trend, že více než čtvrtina českých občanů má problémy s pochopením finančních konceptů a produktů. To je dále ztíženo zjištěním, že jedna třetina populace považuje významnou část informací o finanční gramotnosti za nepotřebné, což poukazuje na potenciální nesoulad mezi dostupnými zdroji finančního vzdělávání a veřejným vnímáním jejich hodnoty. (41)

Průzkum z roku 2022 zejména zdůraznil úzkost z rychlého růstu cen a dopadu probíhající inflace. Přibližně tři čtvrtiny respondentů vyjádřily obavy z těchto ekonomických podmínek, což je vedlo k přijetí různých strategií šetření financí, aby zmírnil vliv inflace na jejich osobní finance. (42)

V roce 2023 byl zaznamenán nárůst počtu jedinců, kteří aktivně přijímají opatření k ochraně svých úspor. Významnou strategií mezi Čechy bylo přesunutí finančních prostředků na spořicí účty nabízející atraktivní úrokové sazby, což je krok směřující k uchování hodnoty jejich peněz vůči inflaci. Navíc byl pozorován zvýšený zájem o dlouhodobé investiční strategie. Dříve mnoho lidí považovalo takové investiční přístupy za irelevantní nebo nebyly prioritou. Nicméně měnící se ekonomické prostředí a rostoucí pochopení významu finančního plánování vedly k zvýšenému zájmu o dlouhodobé investiční možnosti jako způsob, jak zajistit finanční stabilitu do budoucna. (43)

3.5.6 Finanční hry pro trénink a zlepšení finanční gramotnosti - FingGrplay

FinGR Play je online finanční hra, která je založena na úspěšném konceptu deskové hry Peníze navíc a nabízí hráčům zábavný způsob, jak se naučit důležité finanční dovednosti. Hra simuluje finanční situace a trh v podmínkách českého finančního trhu, kde jsou dosažené výsledky realistické a aplikovatelné v reálném životě. (44)

Herní proces v FinGR Play zahrnuje 10 kol, přičemž každé kolo reprezentuje tři roky života rodiny, kterou hráč provází. Každé kolo se skládá ze čtyř fází: finanční transakce, události vyžadující okamžité finanční řešení, vývoj trhů ovlivňující hodnoty investic a výplata a zhodnocení kola. Cílem hry je vést rodinu skrze třicet let života, splnit stanovené finanční cíle a dosáhnout co nejvyššího zhodnocení do věku šedesáti let. (44)

Hra je navržena tak, aby poskytovala praktické znalosti a umožňovala hráčům ověřit si své finanční schopnosti. Je vhodná jak pro jednotlivce, tak pro skupinové hraní v rámci vzdělávacích programů. FinGR Play je podpořena pracovní skupinou pro finanční vzdělávání Ministerstva financí, Aliancí proti dluhům a dalšími organizacemi a je považována za efektivní nástroj pro zvyšování finanční gramotnosti. (44)

4 Vlastní práce

4.1 Úvod do praktické části

Hlavní cíl této diplomové práce je provést analýzu úrovně finanční gramotnosti mezi manažery zaměstnanými ve společnostech a podnikateli vedoucími vlastní firmy v České republice. Tento výzkum je zásadní pro pochopení, jak rozdílné profesní pozadí ovlivňuje schopnost jednotlivců efektivně spravovat a rozhodovat o osobních financích. Cílem je nejen porovnat obě skupiny, ale také identifikovat specifické oblasti silných stránek a slabostí v jejich finanční gramotnosti.

V rámci této práce je provedeno dotazníkové šetření, jehož design zohledňuje různé aspekty finanční gramotnosti, včetně pochopení finančních produktů, schopnosti finančního plánování a schopnosti činit informovaná finanční rozhodnutí. Důraz je kladen na to, jak manažeři a podnikatelé aplikují své finanční znalosti v kontextu osobních financí.

Analýza shromážděných dat zahrnuje metody, aby bylo možné hlouběji pochopit, jak se finanční gramotnost liší mezi těmito skupinami. Výzkum se zaměřuje na zjištění, zda praktická zkušenost s vedením vlastní firmy poskytuje podnikatelům lepší nástroje pro finanční rozhodování a zda manažeři, i když jsou zaměstnáni, mohou mít srovnatelné nebo dokonce lepší finanční dovednosti v důsledku svého vzdělání a profesních zkušeností.

Na základě výsledků je cílem formulovat doporučení, která by mohla pomoci zlepšit finanční gramotnost obou skupin.

Druhý dílčí cíl praktické práce klade důraz na důkladnou finanční analýzu konkrétního klienta. Tento proces začíná shromažďováním veškerých důležitých informací o klientových příjmech, výdajích, úsporách, investicích a dalších finančních aspektech, včetně jeho životních cílů a plánů. Následně se provádí detailní analýza těchto informací s cílem pochopit současnou finanční a životní situaci klienta a odhalit klíčové faktory, které ovlivňují jeho osobní finance.

Na základě této analýzy se identifikují hlavní oblasti, které vyžadují pozornost, jako jsou vysoké zadlužení, nedostatečné úspory nebo neoptimální investiční strategie. S těmito poznatky se pak vypracovává návrh řešení, který je přizpůsoben konkrétním potřebám a cílům klienta. Tento návrh obsahuje konkrétní doporučení pro zlepšení finanční situace, včetně strategií pro redukci dluhu, zvyšování úspor, optimalizaci investic a zajištění finanční ochrany.

Klíčovým aspektem je implementace tohoto plánu, kde klient za podpory odborníka aplikuje navržená opatření a průběžně monitoruje a přizpůsobuje svůj finanční plán aktuálním potřebám a změnám ve svém životě. Tímto přístupem praktická část práce přináší nejen podrobný pohled na klientovy osobní finance, ale také konkrétní kroky k dosažení lepší finanční stability a zabezpečení.

4.2 Dotazníkové šetření

4.2.1 Forma výzkumu

Pro shromáždění odpovědí od účastníků výzkumu se používá strukturovaný dotazník, který obsahuje převážně uzavřené typy otázek. Respondenti měli přístup k dotazníku prostřednictvím online platformy Google Forms, která poskytuje uživatelsky přívětivé rozhraní jak pro účastníky výzkumu, tak pro výzkumníka. Odpovědi z dotazníku lze prohlížet buď jednotlivě, nebo agregovaně ve formě grafů. Google Forms rovněž umožňuje exportovat všechny odpovědi do aplikace Microsoft Excel, což umožňuje přehlednou analýzu dat. Excel nabízí funkce jako kontingenční tabulky, různé funkce, filtry a tvorbu grafů, které jsou klíčové pro zpracování výsledků výzkumu.

4.2.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor dotazníku je pečlivě strukturován tak, aby obsahoval dvě klíčové skupiny. Těmi jsou zaměstnaní manažeři ve společnostech a podnikatele vedoucí vlastní firmy. Tato segmentace je zásadní pro porovnání a analýzu finanční gramotnosti v kontextu identifikace silných a slabých stránek v rámci finanční znalosti osobních financí.

První skupina, zaměstnaní manažeři, zahrnuje osoby zaměstnané na manažerských pozicích ve variabilním spektru společností. Tito manažeři působí v různých odvětvích, od výroby přes služby až po IT, a reprezentují různé úrovně manažerských rolí, od středního managementu až po top management.

Druhá skupina, podnikatelé, se skládá z jednotlivců, kteří si vedou vlastní podnikání. Tato skupina zahrnuje majitele malých a středních firem a samostatné podnikatele z různých sektorů a oborů. Podnikatelé přinášejí do výzkumu unikátní perspektivu, jelikož mají často přímou zkušenost s finančním rozhodováním a správou firemních financí, což může významně ovlivňovat jejich osobní finanční gramotnost.

4.2.3 Metodika dotazníku

Dotazník je strukturován do tří hlavních okruhů, které mají za cíl odhalit různé aspekty finančního chování a přístupů respondentů.

První okruh se soustředí na základní identifikaci respondentů.

Druhý okruh se soustředí na finanční gramotnost. Tato část dotazníku obsahuje řadu otázek navržených tak, aby prověřily znalosti finančních principů, produktů a rozhodovacích procesů. Otázky byly formulovány s cílem zahrnout témata cenové, měnové a rozpočtové gramotnosti. Pokrývají tematiku úrokových sazeb, investování, finančních trhů, osobního rozpočtování a řízení rizik. Cílem je zjistit, jak dobře jsou manažeři a podnikatelé vybaveni teoretickými znalostmi, které mohou aplikovat při svých finančních rozhodnutích.

Třetí okruh se věnuje zjišťování aktuální finanční situace a finančních plánů do budoucna u obou skupin. Tato část zahrnuje otázky týkající se osobních financí, jako jsou zdroje příjmů, výdaje, úspory, investice, plánování na důchod a příprava na finanční nepředvídané události. Tímto způsobem se snažíme získat přehled o tom, jak manažeři a podnikatelé spravují své peníze a jaké mají cíle a očekávání ohledně své finanční budoucnosti.

4.3 Rozbor dat získaných dotazníkovým šetřením

V této části dochází k vyhodnocení dotazníkového šetření a analýze odpovědí, které poskytli respondenti. Pro každou otázku z dotazníku je postupně prezentován její obsah, identifikována správná odpověď a následně komentář k výsledkům. Tento přístup nám umožní nejen posoudit úroveň znalostí účastníků šetření v konkrétních oblastech, ale také získat informace o jejich finanční gramotnosti.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 878 respondentů.

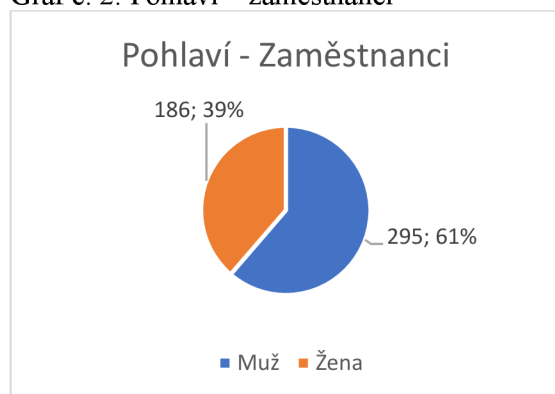
4.3.1 Identifikační otázky:

Otázka č.1

Jaké je vaše pohlaví?

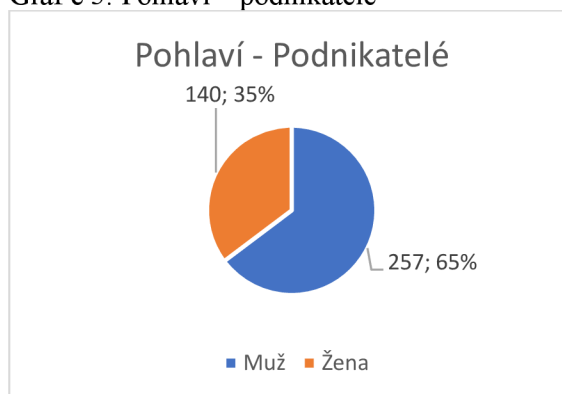
- a) Muž
- b) Žena

Graf č. 2: Pohlaví – zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č 3: Pohlaví – podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

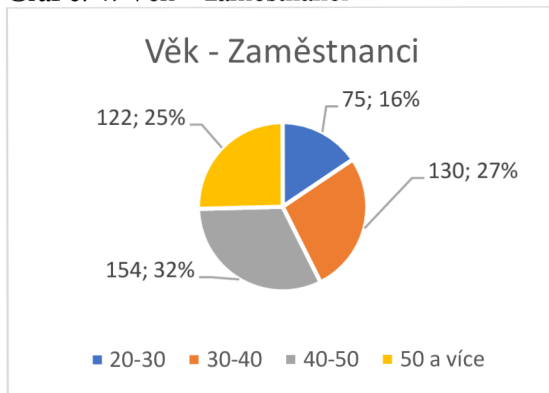
Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 878 respondentů. Z nich 481 byli zaměstnanci a 397 podnikatelé. Pokud jde o rozdělení podle pohlaví, mezi zaměstnanci bylo 295 mužů a 186 žen, zatímco mezi podnikateli bylo 257 mužů a 140 žen.

Otázka č.2

Jaký je Váš věk?

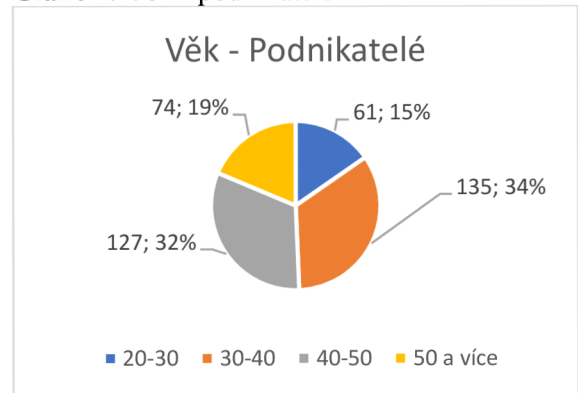
- a) 20-30
- b) 30-40
- c) 40-50
- d) 50 a více

Graf č. 4: Věk – zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č 5: Věk - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

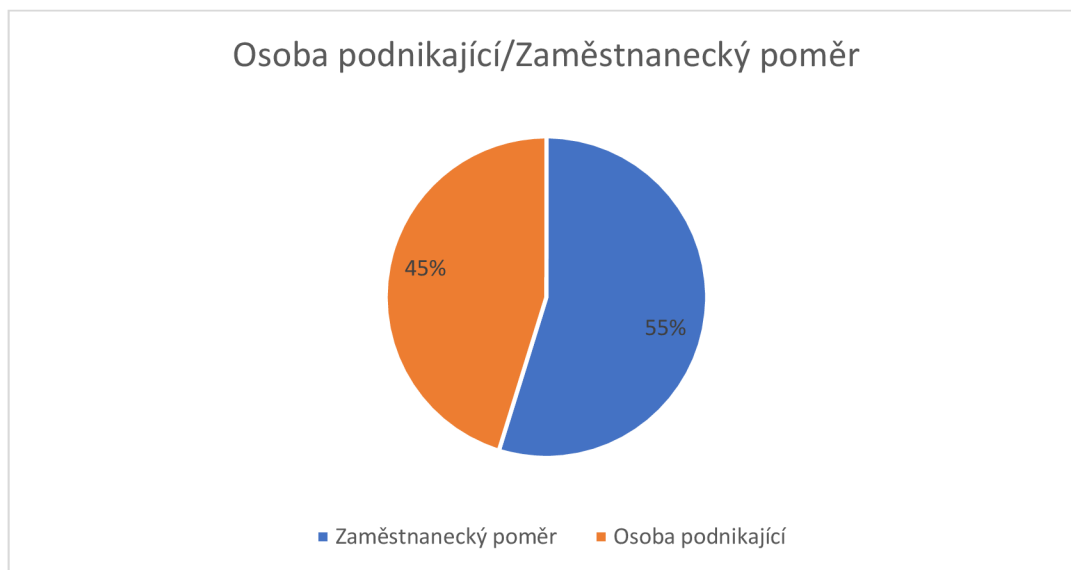
Ve věkové skupině 20-30 let odpovědělo celkem 136 respondentů. Ve věkové kategorii 30-40 let bylo celkem 265 respondentů. Skupina ve věku 40-50 let zahrnovala 281 respondentů. V nejstarší kategorii, 50 let a více, odpovědělo 196 respondentů.

Otázka č.3

Pracujete jako manažer na zaměstnanecké pozici ve společnosti, nebo jako osoba podnikající?

- a) Pracuji jako manažer na zaměstnanecké pozici ve společnosti.
- b) Jsem osoba podnikající.

Graf č. 6: Věk – rozdělení skupin

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka měla cíl identifikovat profesní status a pracovní roli respondentů v kontextu jejich zapojení do pracovního trhu. Konkrétně se snaží rozlišit, zda respondent pracuje jako manažer na zaměstnanecké pozici ve společnosti, nebo zda jedná jako samostatně podnikající osoba.

Z celkového počtu se 481 identifikovalo jako zaměstnanci, což představuje přibližně 55 % účastníků průzkumu. Na druhé straně 397 respondentů uvedlo, že jsou podnikatelé, což tvoří zhruba 45 % respondentů. Tato otázka tedy pomohla v rozdělení respondentů do cílových skupin a poskytla základ pro další analýzu finanční gramotnosti v kontextu jejich profesní role.

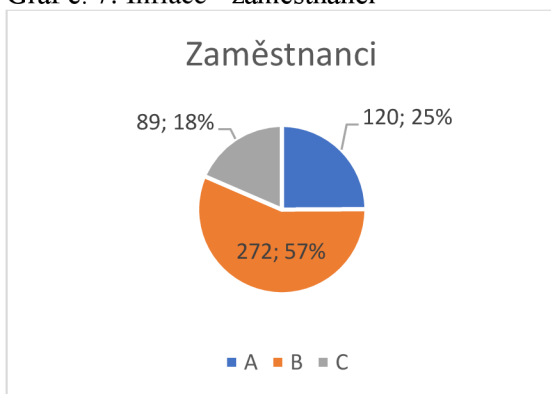
4.3.2 Znalostní otázky:

Otázka č.1

Který z následujících výrazů nejlépe vysvětluje pojem inflace?

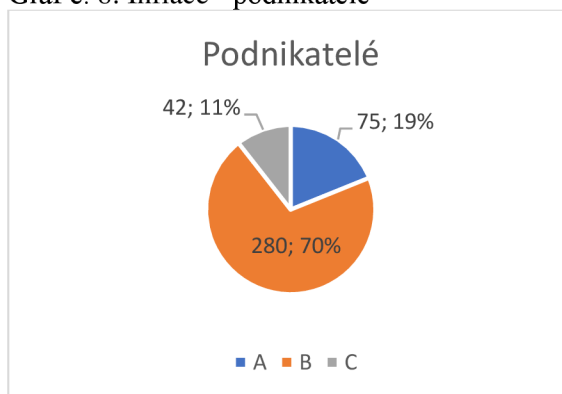
- a) Jednorázové zvýšení cen zboží a služeb.
- b) Pokles kupní síly peněz v průběhu času.**
- c) Zvýšení hodnoty akcií na burze.

Graf č. 7: Inflace - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 8: Inflace - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka má za cíl identifikovat, zda respondenti mají správné porozumění ekonomickému pojmu inflace. Konkrétně se snaží zjistit, zda respondenti rozumějí inflaci jako jevu, který ovlivňuje celkovou ekonomiku tím, že snižuje kupní sílu peněz a zvyšuje ceny zboží a služeb v průběhu času.

Možnost A byla zvolena 120 zaměstnanci a 75 podnikateli. Možnost B byla zvolena 272 zaměstnanci a 280 podnikateli, kteří ji označili. Možnost C byla zvolena 89 zaměstnanci a 42 podnikateli.

Otázka č.2

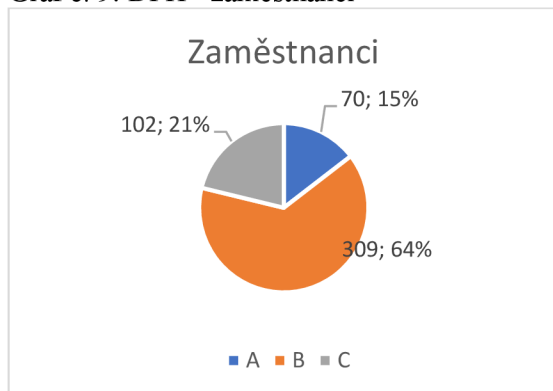
Jaká je základní sazba DPH v České republice?

A) 15%

B) 21%

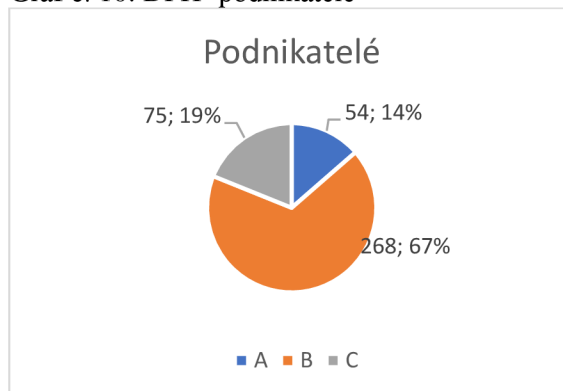
C) 20

Graf č. 9: DPH - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 10: DPH- podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka se snaží zjistit, zda respondenti vědí, jaká je standardní sazba daně z přidané hodnoty (DPH) aplikovaná na většinu zboží a služeb v České republice. Správná odpověď je B) 21%, což znamená, že otázka prověřuje znalost zejména v oblasti daní.

Z výsledků vyplývá, že většina jak zaměstnanců (309), tak podnikatelů (268) správně identifikovala základní sazbu DPH.

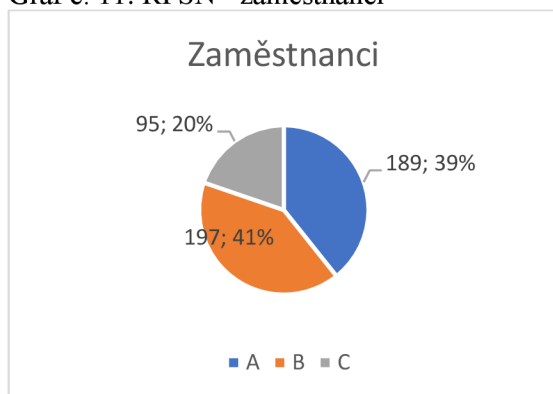
Menší skupina zaměstnanců (70) a podnikatelů (54) si vybrala odpověď A, 15 %, která může reprezentovat sníženou sazbu DPH pro určité typy zboží nebo služeb. Další skupina zaměstnanců (102) a podnikatelů (75) uvedla, že standardní sazba DPH je 20 %, což je běžná sazba v některých jiných zemích.

Otázka č.3

Co je roční procentní sazba (RPSN)?

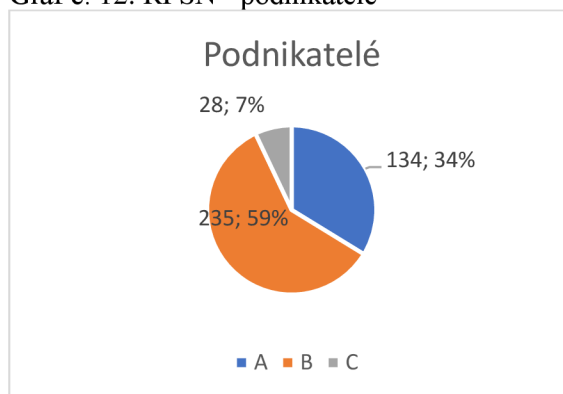
- Částka, kterou banka účtuje za půjčení peněz.
- Celková cena úvěru vyjádřená jako procento, včetně všech poplatků.**
- Úrok, který získáte ze svých úspor nebo investic za rok.

Graf č. 11: RPSN - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 12: RPSN - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za cíl prověřit, zda respondenti rozumí klíčovému finančnímu pojmu, který je nezbytný pro pochopení nákladů spojených s úvěrovými produkty, jako jsou půjčky, hypotéky nebo kreditní karty.

Celkem 197 zaměstnanců a 235 podnikatelů správně identifikovalo RPSN. Možnost A, která byla nesprávná, byla zvolena 189 zaměstnanci a 134 podnikateli. Možnost C, rovněž nesprávná, byla vybrána 95 zaměstnanci a 28 podnikateli.

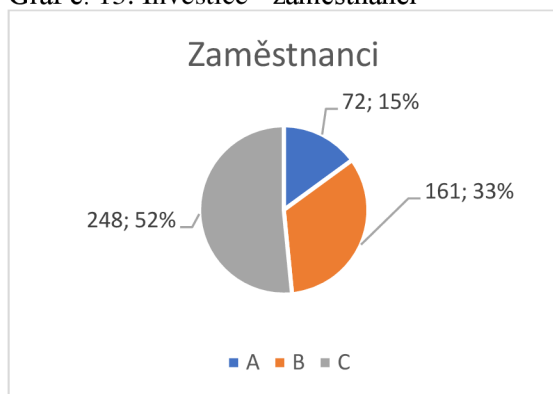
Tento výsledek naznačuje lepší finanční gramotnost mezi podnikateli.

Otázka č. 4

Jaký je nejlepší způsob, jak ochránit vaše investice proti inflaci?

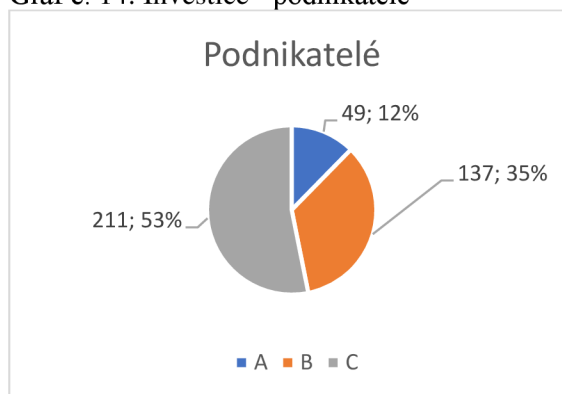
- a) Uchovávat peníze na běžném účtu.
- b) Investovat výhradně do státních dluhopisů.
- c) Diversifikovat investice napříč různými třídami aktiv.**

Graf č. 13: Investice - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 14: Investice - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato otázka má za cíl zjistit, zda respondenti rozumí konceptům finančního plánování a investování v kontextu inflace.

248 zaměstnanců a 211 podnikatelů odpovědělo správně, což ukazuje na dobrou úroveň porozumění potřebě diverzifikace jako způsobu ochrany investic proti inflaci.

Možnost A, což je uchovávání peněz na běžném účtu, byla zvolena 72 zaměstnanci a 49 podnikateli. Tyto odpovědi naznačují nesprávné pochopení inflace a jejího dopadu na kupní sílu peněz, jelikož peníze na běžném účtu obecně nevynáší dostatečný úrok k poražení inflace.

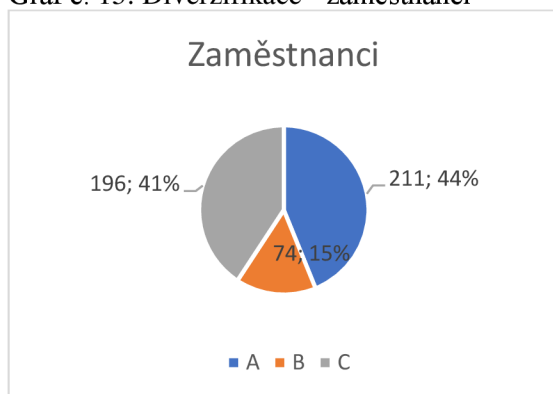
Možnost B, investice výhradně do státních dluhopisů, byla zvolena 161 zaměstnanci a 137 podnikateli. Ačkoli státní dluhopisy mohou být považovány za bezpečnější investici, investování pouze do jednoho typu aktiva nedoporučuje jako nejlepší strategii proti inflaci kvůli nedostatečné diverzifikaci.

Otázka č.5

Co znamená diverzifikace portfolia?

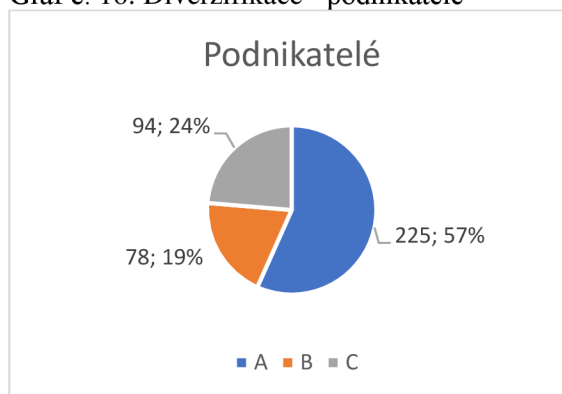
- a) **Rozložení investic do různých typů aktiv, aby se snížilo riziko.**
- b) Investování všech peněz do jedné akcie nebo dluhopisu.
- c) Zaměření na investice pouze v jednom průmyslovém odvětví.

Graf č. 15: Diverzifikace - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 16: Diverzifikace - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za cíl zjistit, zda respondenti rozumí klíčovému investičnímu principu, který pomáhá snižovat riziko investičního portfolia. Správná odpověď, A, definuje diverzifikaci jako rozložení investic do různých typů aktiv (například akcie, dluhopisy, nemovitosti atd.) s cílem snížit riziko, které nese portfolio jako celek. Důvodem je, že různé typy aktiv často reagují na tržní podmínky různými způsoby.

Odpovědi ukazují, že většina respondentů, jak zaměstnanců (211), tak podnikatelů (225), správně identifikovala diverzifikaci jako rozložení investic do různých typů aktiv za účelem snížení rizika. Nicméně 196 zaměstnanců a 78 podnikatelů si vybralo možnost B, která popisuje nesprávný přístup k investování všech peněz do jediné akcie nebo dluhopisu. Dále 74 zaměstnanců a 94 podnikatelů si zvolilo možnost C, což naznačuje zaměření investic pouze na jedno průmyslové odvětví.

Otázka č.6

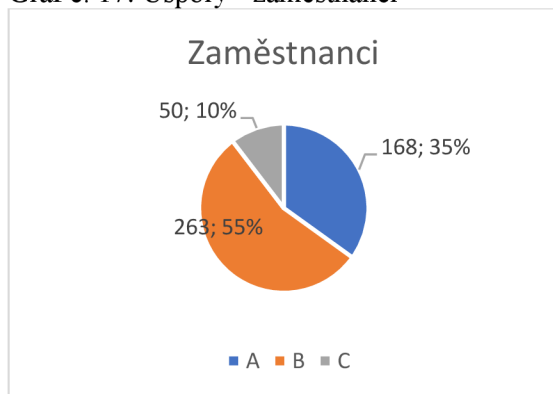
Který z následujících výroků o úsporách a investování je pravdivý?

a) Investovat je lepší pouze s velkými částkami peněz.

b) Úspory na spořicímu účtu jsou obvykle bezpečnější než investice, ale nabízejí nižší výnosy.

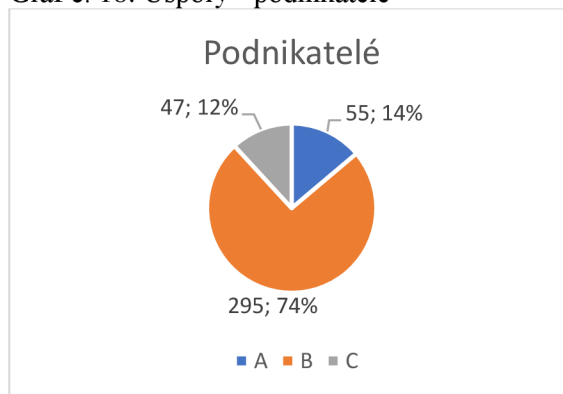
c) Investice jsou bez rizika a garantují zisk.

Graf č. 17: Úspory - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 18: Úspory - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má prověřit znalosti respondentů o základních charakteristikách úspor a investic a jejich vzájemných rizicích a výnosech. Správná odpověď poukazuje na obecně uznávaný finanční princip, že úspory uložené na spořicímu účtu jsou obvykle považovány za bezpečnější ve srovnání s investicemi, ale výnosy z nich jsou nižší, což je důsledkem nižšího rizika.

Vyhodnocení odpovědí na otázku ukazuje, že většina respondentů si správně vybrala odpověď B, což znamená, že úspory na spořicímu účtu jsou obvykle bezpečnější než investice, ale zároveň nabízejí nižší výnosy. Tuto odpověď zvolilo 263 zaměstnanců a 295 podnikatelů.

Zatímco možnost A byla vybrána 168 zaměstnanci a 55 podnikateli, což naznačuje, že část respondentů může věřit v mýtus, že investovat lze efektivně pouze s velkými sumami peněz.

Možnost C byla zvolena 50 zaměstnanci a 47 podnikateli, což ukazuje na zcela mylné porozumění konceptu investic, jelikož tato odpověď nesprávně naznačuje, že investice jsou bez rizika a zaručují zisk.

Otázka č.7

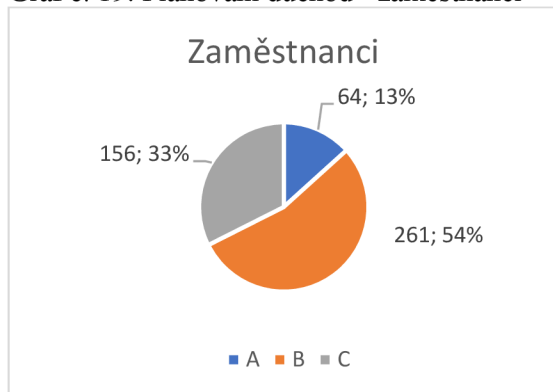
Kdy je nejlepší začít s plánováním na důchod?

a) Ve věku 50 let.

b) Co nejdříve.

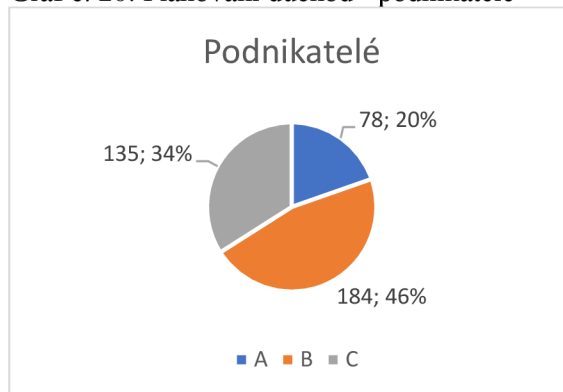
c) Po dosažení 40 let.

Graf č. 19: Plánování důchod - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 20: Plánování důchod - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za úkol zjistit, zda respondenti rozumí důležitosti a časování důchodového plánování. Správná odráží finanční princip, že začít s důchodovým plánováním v raném věku může významně zvýšit šance na zajištěný a pohodlný důchod díky delšímu časovému horizontu pro investice.

Většina zaměstnanců (261) má správné povědomí o důležitosti brzkého začátku důchodového plánování. Mezi podnikateli je toto číslo vyšší (184). Menší skupina zaměstnanců (64) a podnikatelů (78) si vybrala možnost A, "Ve věku 50 let", což ukazuje na odkládání důchodového plánování do doby, kdy je na akumulaci dostatečného majetku méně času. Podobně odpověď C, "Po dosažení 40 let", byla vybrána poměrně velkým počtem zaměstnanců (156) a podnikatelů (135), což také svědčí o mylné představě o optimálním časování pro zahájení důchodové přípravy.

Otázka č.8

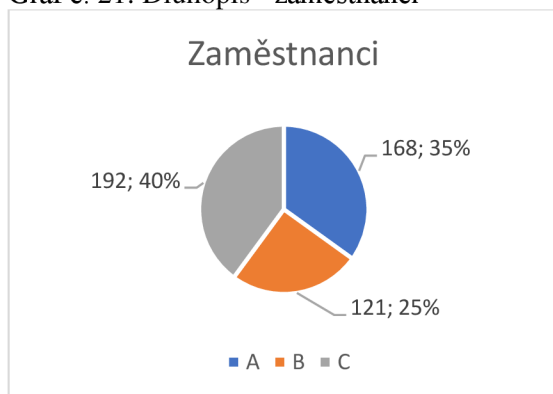
Jaký finanční produkt nejlépe definuje termín "dluhopis"?

a) Nástroj, který reprezentuje půjčku poskytnutou investorovi společnosti nebo vládě.

b) Podíl na vlastnictví společnosti.

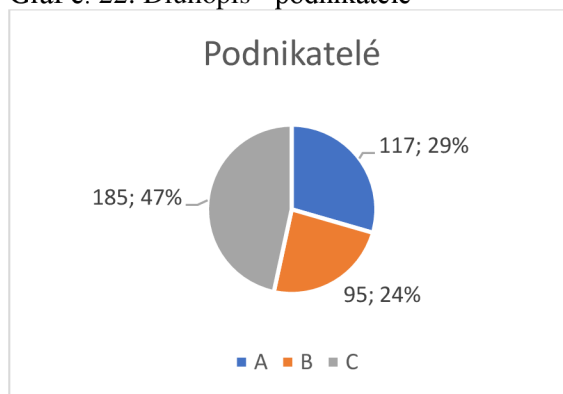
c) Nástroj, který reprezentuje půjčku poskytnutou investorem společnosti nebo vládě.

Graf č. 21: Dluhopis - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 22: Dluhopis - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za úkol identifikovat, zda respondenti rozumí rozdílu mezi dluhopisem a akcií (možnost b), která reprezentuje podíl na vlastnictví společnosti, a dluhovým nástrojem, který představuje půjčku.

Na otázku definující termín dluhopis odpověděla největší část zaměstnanců (192) a také podnikatelů (185) správně možností C.

Menší počet zaměstnanců (168) a podnikatelů (117) si nesprávně vybrali možnost A, která definici dluhopisu obrací, zmiňuje půjčku poskytnutou investorovi, což je nesprávné. Možnost B byla vybrána 121 zaměstnanci a 95 podnikateli, a i ta je nesprávná, protože popisuje akcie, nikoli dluhopisy.

Otázka č.9

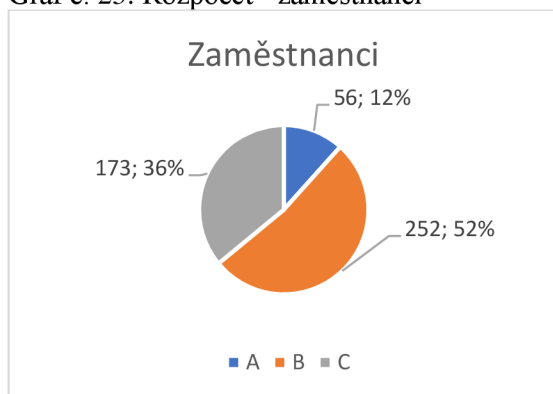
Proč je důležité mít rozpočet?

A) Rozpočet vám umožňuje kontrolovat, kolik utrácíte za zbytečnosti, což může vést k finančním problémům.

B) Rozpočet pomáhá udržet vaše finance pod kontrolou, zvyšuje vaši finanční gramotnost a pomáhá vám dosahovat dlouhodobých cílů tím, že vám poskytuje jasný přehled o vašich příjmech a výdajích.

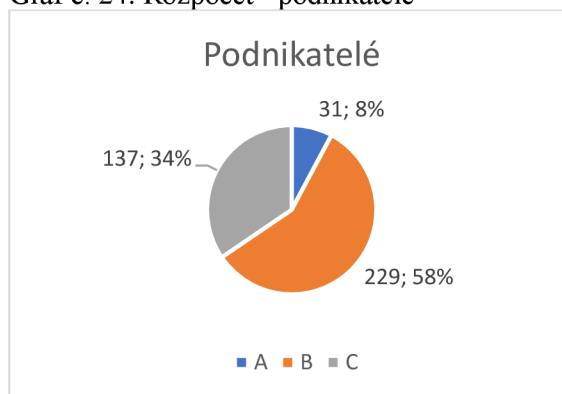
C) Mít rozpočet je důležité, protože tak můžete každý měsíc naplánovat utracení svých prostředků, aniž byste si museli dělat starosti s úsporami nebo investicemi.

Graf č. 23: Rozpočet - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 24: Rozpočet - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za úkol posoudit, zda respondenti chápou význam a účel rozpočtu v osobním finančním plánování

Výsledky odpovědí na otázku, proč je důležité mít rozpočet ukazují, že drtivá většina zaměstnanců (252) i podnikatelů (229) správně pochopila, že rozpočet je klíčovým nástrojem pro efektivní správu financí. Tito respondenti rozumí, že rozpočet nejenže pomáhá sledovat příjmy a výdaje, ale také podporuje finanční gramotnost a umožňuje dosahování dlouhodobých cílů.

Menší počet zaměstnanců (56) a podnikatelů (31) si vybral odpověď A, která se soustředí na kontrolu utrácení, ale nezahrnuje širší kontext rozpočtu. Zajímavé je, že poměrně vysoký počet zaměstnanců (173) a podnikatelů (137) si zvolil odpověď C, která zastává názor, že rozpočet umožňuje utratit své prostředky bez potřeby šetření nebo investování, což je mylný a riskantní přístup k finančnímu plánování.

Otázka č.10

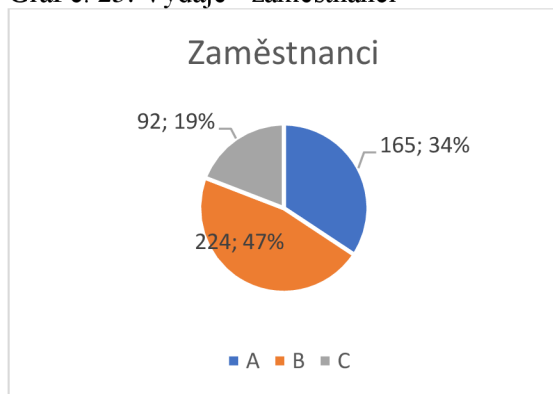
Který z následujících výdajů se považuje za fixní?

a) Náklady na jídlo

b) Měsíční nájemné

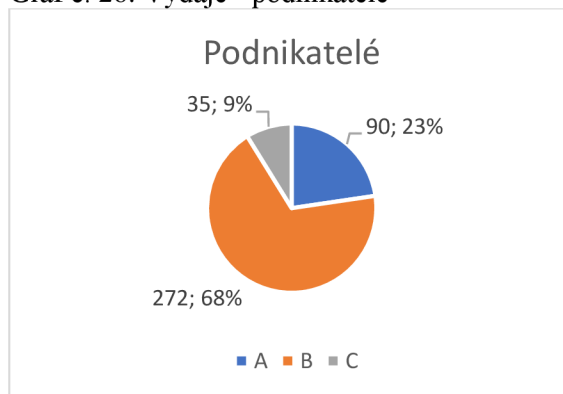
c) Výdaje na zábavu, jako jsou koncerty nebo výlety

Graf č. 25: Výdaje - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 26: Výdaje - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má za cíl zjistit, zda respondenti rozumí rozdílu mezi fixními a variabilními výdaji v rámci osobního rozpočtování. Fixní výdaje jsou pravidelné výdaje, které se nemění z měsíce na měsíc, jako je měsíční nájemné. Naopak variabilní výdaje, jako jsou náklady na jídlo nebo výdaje na zábavu, se mohou měnit podle spotřeby a rozhodnutí.

Výsledky ukazují, že většina zaměstnanců (224) i podnikatelů (272) správně určila měsíční nájemné jako fixní výdaj. To naznačuje dobré porozumění konceptu fixních výdajů, které jsou stabilní a pravidelné platby nezávislé na denních výběrech nebo spotřebním chování.

Menší počet zaměstnanců (165) a podnikatelů (90) si vybral náklady na jídlo, což je obvykle variabilní výdaj, protože může kolísat měsíc od měsíce. Podobně 92 zaměstnanců a 35 podnikatelů považuje za fixní výdaj i výdaje na zábavu, jako jsou koncerty nebo výlety, což jsou typicky variabilní výdaje.

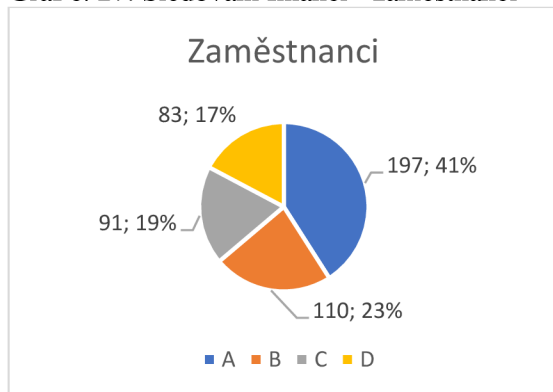
4.3.3 Praktické zkušenosti respondentů

Otázka č.1

Používáte nějaký konkrétní nástroj nebo metodu pro sledování vašich příjmů a výdajů?

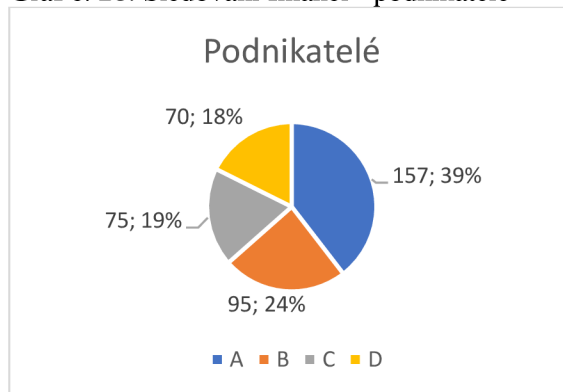
- a) Ano, software pro osobní finance
- b) Ano, ruční záznamy v sešitě nebo tabulce
- c) Ne, používám pouze bankovní výpisy
- d) Ne, nesleduji to systematicky

Graf č. 27: Sledování financí - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 28: Sledování financí - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka se týkala způsobu sledování příjmů a výdajů respondenty a byla zaměřena na zjištění, jaké nástroje nebo metody používají pro tento účel. Většina zaměstnanců (197) i podnikatelů (157) používá software pro osobní finance.

Ruční záznamy v sešitě nebo tabulce jsou druhou nejčastější metodou, zvolenou 110 zaměstnanci a 95 podnikateli, což ukazuje, že tradiční metody stále nacházejí své místo i v digitálním věku.

Menší skupina zaměstnanců (91) a podnikatelů (75) spoléhá pouze na bankovní výpisy pro sledování svých financí. Tato metoda může poskytovat určitý přehled, ale nemusí být tak podrobná jako používání speciálního softwaru nebo osobního záznamu.

Nakonec skupina zaměstnanců (83) a podnikatelů (70) nesleduje své příjmy a výdaje systematicky. Toto chování může být rizikové, protože bez pravidelného přehledu o financích je těžší efektivně plánovat a dosahovat finančních cílů.

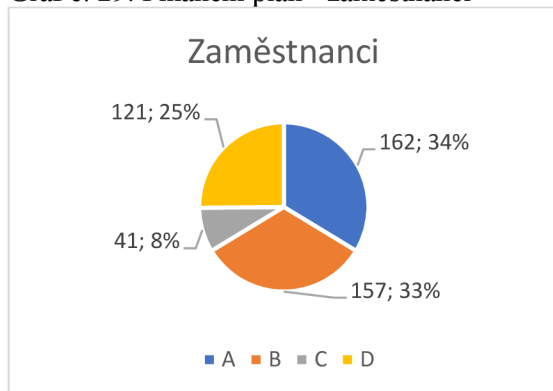
Celkově data ukazují, že většina dotazovaných si uvědomuje význam správy osobních financí a využívá různé nástroje pro sledování své finanční situace.

Otázka č.2

Jak často si děláte/revidujete finanční plán?

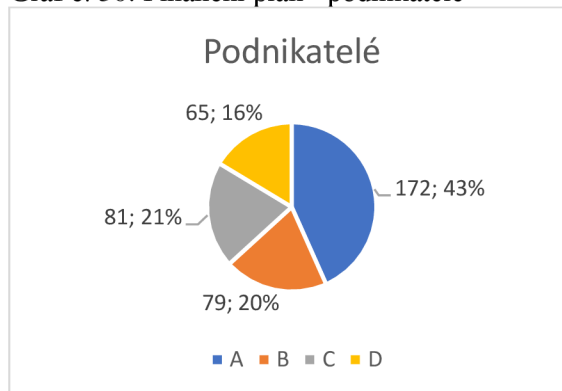
- a) Jednou ročně a průběžně ho aktualizují
- b) Když cítím, že je to nutné
- c) Velmi zřídka
- d) Nikdy jsem si finanční plán nedělal/a

Graf č. 29: Finanční plán - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 30: Finanční plán - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka je zaměřena na frekvenci, s jakou respondenti přistupují k finančnímu plánování. Z výsledků je patrné, že podobný počet zaměstnanců (162) i podnikatelů (172) si finanční plán dělá a aktualizuje jednou ročně, což ukazuje na systematický přístup k finančnímu managementu.

Další skupina zaměstnanců (157) a menší skupina podnikatelů (79) svůj finanční plán reviduje, když to považují za nutné. Tato metoda může značit flexibilnější přístup k plánování, který reaguje na změny v osobních financích.

Menší počet zaměstnanců (41) a větší počet podnikatelů (81) uvádí, že svůj finanční plán tvoří velmi zřídka, což naznačuje, že finanční plánování není jejich prioritou nebo ho možná nepovažují za důležité.

Naopak, 121 zaměstnanců a 65 podnikatelů přiznává, že si nikdy finanční plán nedělali, což je znepokojivý signál. Bez finančního plánu mohou být jedinci a firmy méně připraveni čelit finančním výzvám a dosahovat svých finančních cílů.

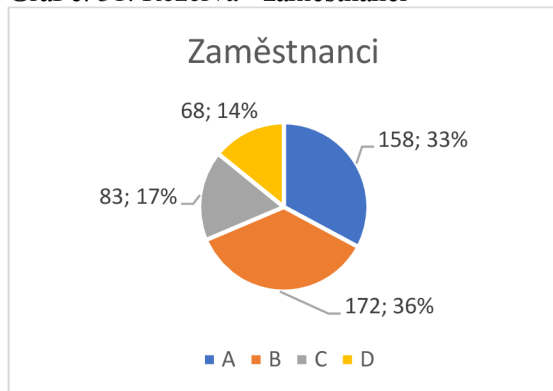
Celkově výsledky ukazují, že zatímco většina dotazovaných si uvědomuje význam finančního plánování a pravidelně ho reviduje.

Otázka č.3

Máte finanční rezervu pro případ finanční krize nebo nepředvídaných výdajů?

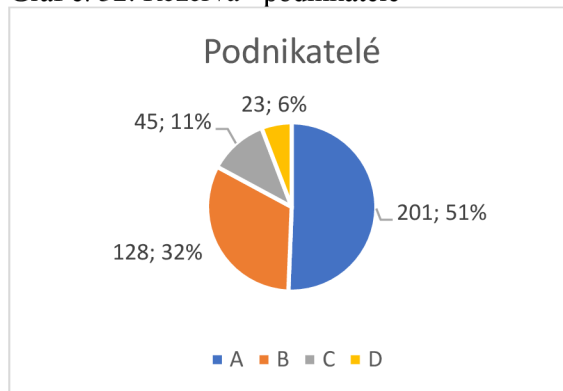
- a) Ano, mám rezervu, která pokryje mé výdaje alespoň na 6 měsíců
- b) Ano, mám malou rezervu, ale ne na 6 měsíců
- c) Pracuji na jejím vytvoření
- d) Ne, nemám finanční rezervu

Graf č. 31: Rezerva - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 32: Rezerva - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka se zaměřuje na zjištění, zda dotazovaní mají zajištěnou finanční rezervu pro případ nenadálých událostí, které mohou zasáhnout jejich ekonomickou situaci.

Výsledky odpovědí ukazují, že většina podnikatelů (201) má finanční rezervu na pokrytí výdajů alespoň na 6 měsíců (možnost A), což svědčí o silnějším zabezpečení a možná i vyšší míře vnímání potřeby finanční ochrany proti nepředvídatelným situacím. U zaměstnanců je tento počet mírně nižší (158), ale stále představuje značnou část.

Další skupina zaměstnanců (172) a menší skupina podnikatelů (128) mají finanční rezervu, ale ne na 6 měsíců (možnost B), což znamená, že si uvědomují určitou potřebu míry finanční bezpečnosti.

Menší počet zaměstnanců (83) a podnikatelů (45) uvádí, že pracují na vytvoření finanční rezervy (možnost C), což ukazuje na to, že si jsou vědomi důležitosti rezervy, ale ji ještě odkládají.

68 zaměstnanců a 23 podnikatelů nemá prakticky žádnou finanční rezervu.

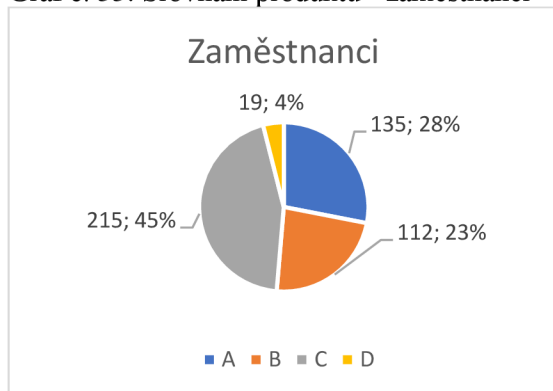
Z těchto výsledků vyplývá, že ačkoli většina dotazovaných si udržuje určitý druh finanční rezervy, je zde prostor pro zlepšení, zejména u těch, kteří jsou teprve v procesu jejího vytváření nebo ji vůbec nemají.

Otázka č.4

Jak často si srovnáváte nabídky finančních produktů a služeb?

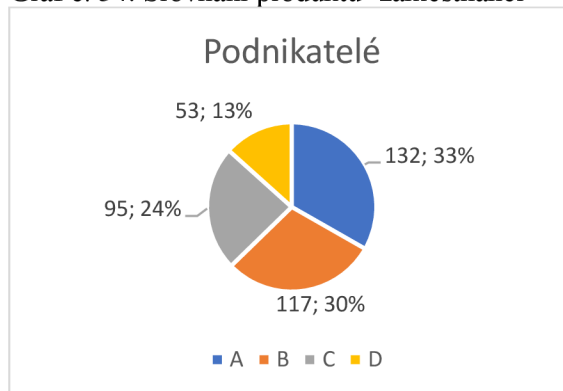
- a) Pravidelně, alespoň jednou ročně
- b) Občas, když se objeví nová nabídka
- c) Zřídka, jen když je nutné
- d) Nikdy, nevěnuji se tomu

Graf č. 33: Srovnání produktů - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 34: Srovnání produktů- zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka zkoumá frekvenci, s jakou jednotlivci porovnávají finanční produkty a služby na trhu, což je důležité pro informované finanční rozhodování a úsporu prostředků.

Výsledky ukazují, že zatímco většina zaměstnanců (215) srovnává finanční produkty zřídka a jen když je to nutné (možnost C), větší část podnikatelů (132) to dělá pravidelně, alespoň jednou ročně (možnost A). To naznačuje, že podnikatelé jsou možná více motivováni k optimalizaci svých finančních produktů.

Další skupina zaměstnanců (135) a podobný počet podnikatelů (117) srovnává finanční produkty občas, v reakci na nové nabídky (možnost B). Tento přístup může ukazovat na to, že jedinci jsou otevření změnám, ale nejsou aktivními hledači nových finančních řešení.

Poměrně málo zaměstnanců (19) a větší počet podnikatelů (53) nikdy neporovnávají finanční produkty a služby (možnost D). Tento náleží je zajímavý, zejména u podnikatelů, u kterých by se mohlo očekávat, že budou ve větší míře.

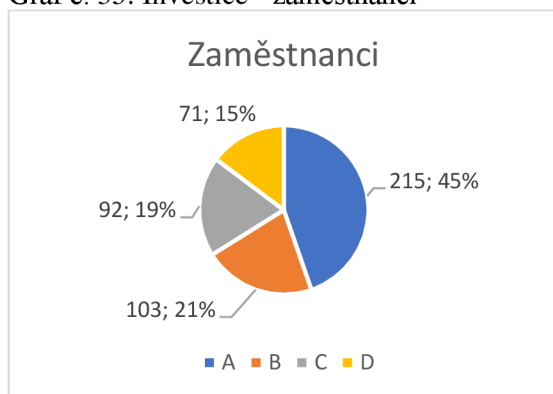
Celkově lze říci, že značná část respondentů není aktivní v porovnávání finančních produktů a služeb.

Otázka č.5

Jak často investujete své peníze?

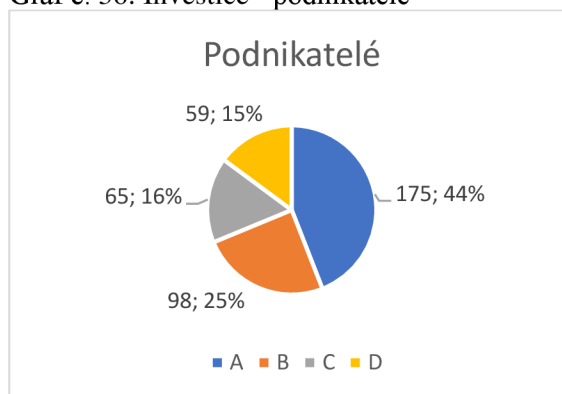
- a) Pravidelně (měsíčně nebo čtvrtletně)
- b) Jednou za rok
- c) Sporadicky, nemám stanovený rytmus
- d) Neinvestuji

Graf č. 35: Investice - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 36: Investice - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku nejvíce zaměstnanců (215) i podnikatelů (175) odpovědělo, že investují pravidelně, což naznačuje systematický a disciplinovaný přístup k investování.

Další významná skupina zaměstnanců (103) a podobně velká skupina podnikatelů (98) investuje jednou za rok, což může naznačovat, že si pro investice vybírají dlouhodobé příležitosti nebo revidují své investiční strategie na roční bázi.

Méně zaměstnanců (92) a podnikatelů (65) investuje sporadicky a nemá stanovený rytmus, což může odrážet méně strukturovaný přístup k investování nebo reakci na měnící se tržní podmínky nebo osobní finanční situaci.

Nejméně zaměstnanců (71) a podnikatelů (59) neinvestuje vůbec, což může být způsobeno nedostatkem prostředků, znalostí, zájmu nebo preferencí spořit peníze jinými způsoby.

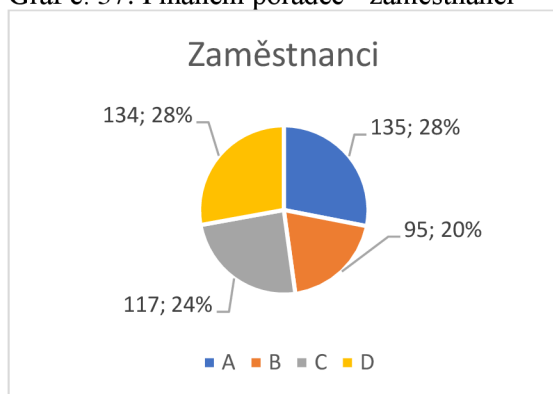
Celkově tyto odpovědi naznačují, že většina dotazovaných si je vědoma významu investování a snaží se v této oblasti jednat aktivně, ačkoliv existuje i skupina lidí, kteří buďto investují nesystematicky nebo se rozhodli neinvestovat vůbec.

Otázka č.6

Využíváte služeb finančního poradce?

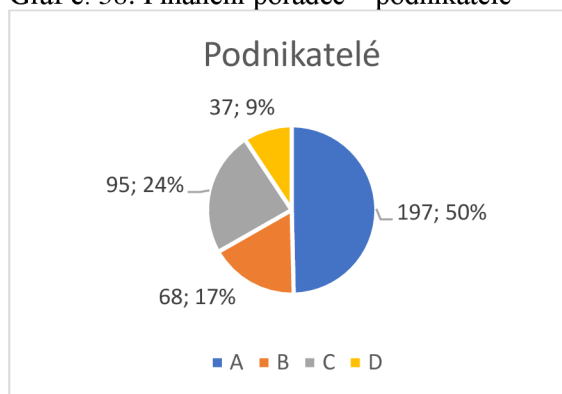
- a) Ano, pravidelně konzultuji své finanční rozhodnutí
- b) Občas, výjimečně pro konkrétní situace nebo rozhodnutí
- c) Jednou jsem využil/a jeho/její služby
- d) Nikdy jsem nevyužil/a služeb finančního poradce

Graf č. 37: Finanční poradce - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 38: Finanční poradce – podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka je zaměřena na zjištění, zda respondenti hledají odbornou pomoc při řízení svých financí.

Z výsledků vyplývá, že podnikatelé využívají služeb finančního poradce častěji než zaměstnanci, s téměř 197 podnikateli konzultujícími své finanční rozhodnutí pravidelně (možnost A) ve srovnání se 135 zaměstnanci. Toto může odrážet větší potřebu podnikatelů pro komplexní finanční plánování a řízení svých i podnikových financí.

Dalších 95 zaměstnanců a 68 podnikatelů využívá finančního poradce občas, výjimečně pro konkrétní situace (možnost B), což naznačuje, že zatímco oceňují odborné poradenství, nepotřebují ho na pravidelné bázi.

Větší počet zaměstnanců (117) než podnikatelů (95) uvádí, že využili služeb finančního poradce jednou (možnost C), což naznačuje, že si někteří jedinci mohou vyhledávat finanční poradenství jen v důležitých nebo přelomových okamžicích.

Nejzajímavější je, že většina zaměstnanců (134) nikdy nevyužila služeb finančního poradce (možnost D), na rozdíl od menšího počtu podnikatelů (37).

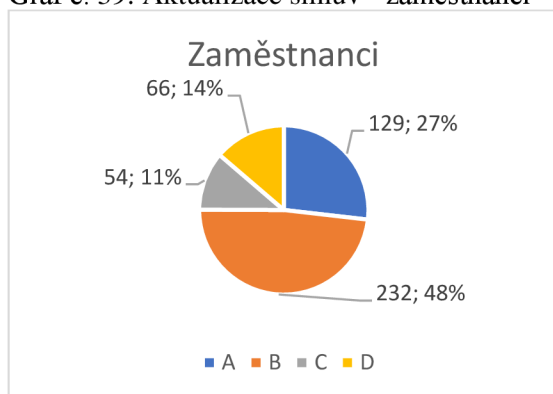
Zatímco podnikatelé se zdají být angažovanější v hledání odborného finančního poradenství, větší část zaměstnanců tuto službu nevyhledává.

Otázka č.7

Jak často přehodnocujete a aktualizujete své pojistné smlouvy?

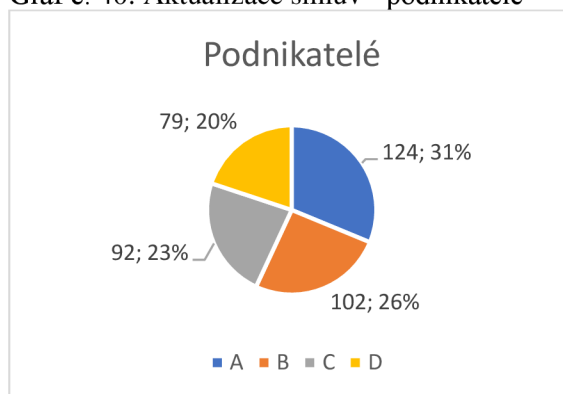
- a) Jednou ročně nebo častěji
- b) Jednou za několik let
- c) Pouze když dojde k významné životní události
- d) Skoro nikdy jsem je nepřehodnocoval/a nebo aktualizoval/a

Graf č. 39: Aktualizace smluv - zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 40: Aktualizace smluv - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Většina zaměstnanců (232) uvádí, že své pojistné smlouvy přehodnocují jednou za několik let (možnost B), což naznačuje, že nemají zájem o časté aktualizace krytí.

Podobně, menší skupina podnikatelů (102) přehodnocuje své pojistky s podobnou frekvencí. Na druhou stranu 124 podnikatelů a 129 zaměstnanců uvádí, že přehodnocují a aktualizují své pojistné smlouvy jednou ročně nebo častěji (možnost A), což může být důsledek většího zaměření na finanční stabilitu.

Skupina 92 podnikatelů a 54 zaměstnanců provádí změny pouze v případě významné životní události (možnost C), což naznačuje přístup k pojistným smlouvám, kde aktualizace se uskutečňují jen v reakci na významné změny v osobních okolnostech.

Naopak 79 podnikatelů a 66 zaměstnanců skoro nikdy nepřehodnotilo ani neaktualizovalo své pojistné smlouvy (možnost D), což ukazuje na nedostatek povědomí o významu pojistné ochrany nebo nedostatečné porozumění pojistným produktům.

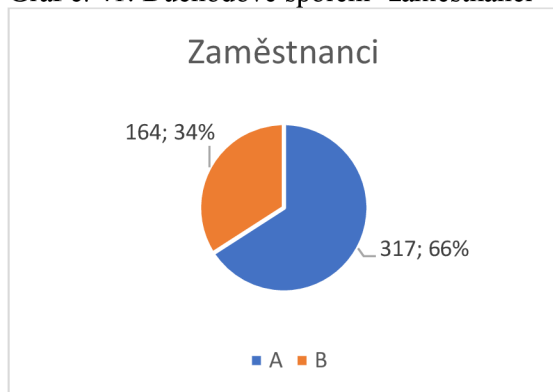
Z těchto dat lze vyvodit, že i když existuje skupina, která pojistné smlouvy aktivně spravuje a aktualizuje, značný počet lidí by mohl mít prospěch z lepšího porozumění důležitosti pravidelné revize pojistné ochrany, aby zajistili, že jejich pojistné smlouvy odpovídají jejich aktuálním potřebám a životním okolnostem.

Otázka č.8

Spoříte si aktivně na důchod?

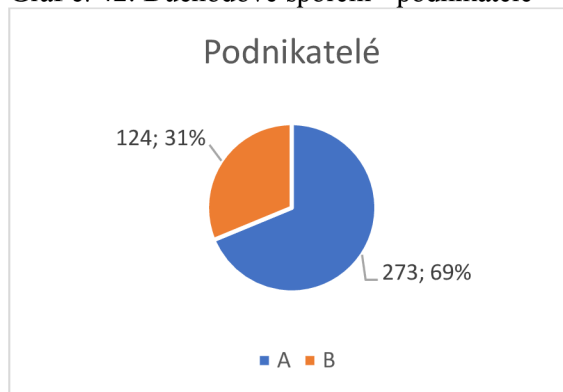
- a) Ano
- b) Ne

Graf č. 41: Důchodové spoření- zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 42: Důchodové spoření - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka je klíčová pro zjištění, zda respondenti myslí na dlouhodobé finanční plánování a zabezpečení se na stáří.

Z výsledků vyplývá, že většina zaměstnanců (317) i podnikatelů (273) uvádí, že si aktivně spoří na důchod (možnost A). Tato odpověď naznačuje silné povědomí o důležitosti důchodového spoření a proaktivní přístup k finančnímu zabezpečení v pozdějších letech života.

Na druhé straně menší počet zaměstnanců (164) a podnikatelů (124) nevytváří důchodové úspory (možnost B). Důvody pro tento stav mohou být různé, včetně nízkého příjmu, jiných finančních priorit, nedostatku informací o důchodovém plánování nebo přesvědčení, že důchodové úspory nejsou nutné či důležité.

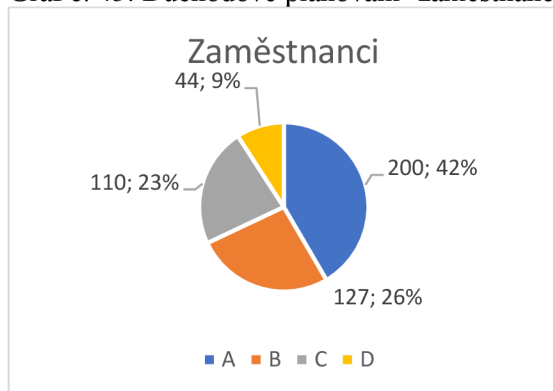
Data naznačují, že velká část dotazovaných se již zabývá otázkou důchodových úspor, avšak existuje i nemalý podíl jedinců, kteří by mohli mít prospěch z dalšího vzdělání a povzbuzení k zahájení nebo zlepšení důchodového spoření.

Otázka č.9

Jakou strategii jste si zvolili pro vaše důchodové plánování?

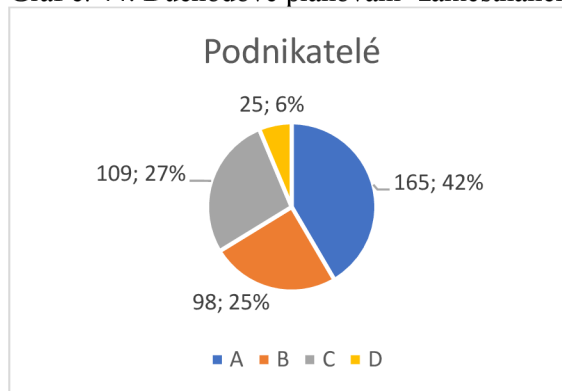
- a) Aktivně investuji a pravidelně si šetřím na důchod
- b) Spoléhám na státní důchod a mám malé soukromé spoření
- c) Zaměřuji se na odplacení dluhů a poté plánuji šetřit na důchod
- d) Nemám zatím žádnou strategii pro důchodové plánování

Graf č. 43: Důchodové plánování- zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 44: Důchodové plánování- zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka má posoudit, jaké metody a přístupy jednotlivci používají k zajištění finanční bezpečnosti v důchodu.

Z odpovědí vyplývá, že největší počet zaměstnanců (200) i podnikatelů (165) aktivně investuje a pravidelně šetří na důchod (možnost A). To ukazuje, že tato skupina si uvědomuje důležitost vlastní iniciativy ve důchodovém plánování.

Další skupina zaměstnanců (127) a podnikatelů (98) se spoléhá na státní důchod a má pouze malé soukromé spoření (možnost B). Tato skupina se pravděpodobně spoléhá na veřejné penzijní systémy doplněné omezenými soukromými úsporami.

Skupina zaměstnanců (110) a podobně velká skupina podnikatelů (109) se nejprve zaměřuje na odplacení dluhů a poté plánuje šetřit na důchod (možnost C). Tento přístup může znamenat, že někteří jednotlivci dávají přednost aktuální situaci před spořením.

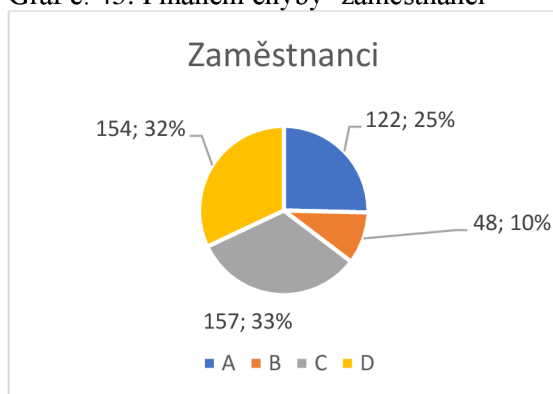
Nejméně zaměstnanců (44) a podnikatelů (25) nemá žádnou strategii pro důchodové plánování (možnost D). Absence plánování může vést k nedostatečným úsporám v době odchodu do důchodu.

Otázka č.10

Jaké konkrétní finanční chyby jste v minulosti udělali a co vás vedlo k jejich učinění?

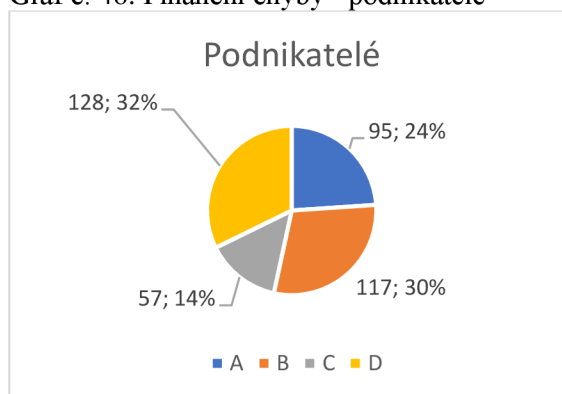
- a) Přílišné zadlužení z důvodu nedostatečného rozpočtování nebo nákupů na splátky bez pečlivého zvážení mé schopnosti splácet.
- b) Nedostatečné spoření a investování kvůli nedostatku finančního plánování nebo pochopení investičních principů.
- c) Neuvědomění si důsledků finančních rozhodnutí, jako jsou nevýhodné půjčky nebo investice do rizikových aktiv bez adekvátního vzdělání.
- d) Nikdy jsem se nedopustil finančních chyb.

Graf č. 45: Finanční chyby- zaměstnanci

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 46: Finanční chyby - podnikatelé

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka zkoumá zpětnou reflexi respondentů na jejich finanční rozhodnutí a chyby.

Největší počet zaměstnanců (157) a menší počet podnikatelů (57) uvedli, že nedocenili důsledky svých finančních rozhodnutí (možnost C).

Poměrně vysoký počet zaměstnanců (154) a velký počet podnikatelů (128), kteří uvádějí, že se nedopustili žádných finančních chyb (možnost D). To může ukazovat na přehnanou sebedůvěru nebo nedostatečnou sebereflexi, neboť je obecně považováno za běžné, že lidé dělají během života určité finanční chyby.

Zaměstnanci (122) a podnikatelé (95), kteří uvedli, že se dostali do přílišného zadlužení z důvodu nedostatečného rozpočtování (možnost A). To upozorňuje na běžný problém, kdy lidé utrácejí nad své možnosti a následně se potýkají s problémy při splácení.

Poměrně nízký počet zaměstnanců (48) a významnější počet podnikatelů (117) odpověděli, že v minulosti nedostatečně spořili a investovali kvůli nedostatku finančního plánování nebo pochopení investičních principů (možnost B).

4.3.4 Testování statistické významnosti pomocí chí kvadrát analýzy

Chí kvadrát (χ^2) analýza je statistická metoda používaná k ověření, zda existují významné rozdíly mezi očekávanými a pozorovanými frekvencemi v jedné nebo více kategoriích. Je široce využívána pro analýzu dat získaných z dotazníků nebo pozorování.

Pomocí chí kvadrát testu můžete zjistit, zda jsou dvě nebo více proměnných nezávislé nebo na sobě závislé. To vám umožní pochopit, zda existuje vztah mezi různými proměnnými, například mezi věkem respondentů a jejich preferencemi produktu.

Data získaná z dotazníkového průzkumu nám poskytují příležitost prozkoumat a ověřit vztahy mezi různými proměnnými. Další se věnuje analýze zvolených otázek.

4.3.4.1 Tvorba finančního plánu – rozdíl mezi mužem a ženou

Výzkumná otázka:

Existuje statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami v používání nástrojů pro sledování příjmů a výdajů?

Hypotézy:

Nulová hypotéza (H0):

Mezi muži a ženami neexistuje žádný rozdíl v používání nástrojů pro sledování příjmů a výdajů.

Alternativní hypotéza (H1):

Existuje rozdíl mezi muži a ženami v používání nástrojů pro sledování příjmů a výdajů.

Výsledky chí kvadrát testu:

Chi-kvadrát statistika: 0.197

p-hodnota: 0.657

Tabulka pozorovaných hodnot:

Tabulka č.1: finanční plánování - závislost na pohlaví

Pohlaví	Ano	Ne
Muž	355	197
Žena	204	122

Zdroj: Vlastní zpracování

P-hodnota 0.657 je výrazně vyšší než obvyklá hladina významnosti (0.05). což znamená, že nemůže dojít k zamítnutí nulové hypotézy. Mezi muži a ženami neexistuje statisticky významný rozdíl ve využívání nástroje pro sledování příjmů.

4.3.4.2 Tvorba rezervy na důchod na základě věku

Výzkumná otázka:

Existuje statisticky významná souvislost mezi věkovou skupinou jedince a jeho rozhodnutím spořit si na důchod?

Hypotézy:

Nulová hypotéza H0:

Neexistuje žádná souvislost mezi věkovou skupinou jedince a rozhodnutím spořit si na důchod.

Alternativní hypotéza H1

Existuje souvislost mezi věkovou skupinou jedince a rozhodnutím spořit si na důchod.

Výsledky chí kvadrát testu:

Hodnota χ^2 (chi kvadrát): 246.79

P-hodnota: 3.23×10^{-53}

Vzhledem k extrémně nízké p-hodnotě ($p < 0.001$) zamítáme nulovou hypotézu ve prospěch alternativní hypotézy. Data naznačují, že existuje statisticky významná souvislost mezi věkovou skupinou a rozhodnutím spořit si na důchod.

Tabulka pozorovaných hodnot:

Tabulka č.2: pozorování tvorba rezerv

Věková skupina	Ano	Ne
20-30	30	106
30-40	140	125
40-50	240	41
50 a více	180	16
Suma	590	288

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky naznačují, že mladší věkové skupiny mají menší sklon spořit si na důchod ve srovnání se staršími věkovými skupinami. Tento rozdíl může být ovlivněn řadou faktorů, včetně vnímání naléhavosti spoření na důchod, finanční gramotnosti, příjmové úrovně a dalších faktorů.

5 Finanční analýza klientů: Pavlína a Karel Dobrovolní

5.1.1 Identifikace

Na základě výsledků dotazníkového výzkumu, který byl proveden mezi zaměstnanými manažery a podnikajícími osobami, bylo zjištěno, že podnikající osoby vykazují lepší finanční gramotnost. Tento poznatek nyní vede k dalšímu kroku, v rámci kterého se zaměříme na praktické prověření finanční gramotnosti zaměstnaných manažerů.

V následujícím kroku bude provedena důkladná finanční analýza zaměstnaných manažerů s cílem ověřit výsledky získané z dotazníkového výzkumu a posoudit, zda tyto výsledky korespondují s jejich skutečnou finanční situací a gramotností. Během tohoto procesu bude analyzováno jejich finanční chování, znalosti, dovednosti a postoje k finančním otázkám.

Na základě výsledků finanční analýzy pak bude formulován soubor doporučení a strategií, které mají za cíl zlepšit finanční situaci zvolených manažerů. Tato doporučení budou zaměřena na konkrétní oblasti, kde je potřeba zlepšení, a poskytnou manažerům nástroje a znalosti pro zlepšení jejich finanční situace a rozhodování.

5.1.2 První krok – Identifikace klientů

První krok finanční analýzy klienta se zaměřuje na shromáždění všech nezbytných informací, které poskytují komplexní pohled na finanční situaci klienta. Tento základní krok je zásadní pro úspěšné a přesné finanční plánování a analýzu.

Na začátku je klíčové získat veškeré relevantní osobní a finanční informace o klientovi. To zahrnuje například výpisy z investičních účtů, informace o pojištění, důchodových účtech, údaje o dlužích a hypotékách, stejně jako přehledy příjmů a výdajů. Tyto dokumenty poskytují cenné údaje o aktuálních příjmech, výdajích, hodnotě majetku, výši a struktuře závazků, což je důležité pro posouzení čistého finančního toku a celkového jmění klienta.

Kromě shromáždění finančních dokumentů je důležité vést s klientem otevřený dialog o jeho finančních cílech, prioritách, potřebách a obavách. Tato komunikace pomáhá finančnímu analytikovi porozumět kontextu a očekáváním klienta, což je klíčové pro navrhování realistických a udržitelných finančních plánů. Rozumění finančním cílům

klienta a jeho osobní situaci také umožňuje lépe identifikovat možná rizika a příležitosti v rámci jeho finančního portfolia.

Výsledkem prvního kroku finanční analýzy je tedy podrobný a komplexní přehled finanční situace klienta, který slouží jako základ pro všechny další kroky finančního plánování a analýzy. Díky pečlivému shromáždění a posouzení všech relevantních informací je možné přistoupit k dalším fázím finanční analýzy s jasným porozuměním klientových finančních základů a potřeb.

5.1.2.1 Základní informace o osobách

Finanční posouzení se uskuteční u manželské dvojice pracující v místní společnosti působící v automobilovém sektoru. Jména a citlivé informace byly anonymizovány.

Pavčina Dobrovolná

Datum narození: 1. 8. 1987

Pohlaví: Žena

Vzdělání: Středoškolské s maturitou

Povolání: Manažer - nákupčí

Stav: Vdaná

Karel Dobrovolný

Datum narození: 10. 2. 1981

Pohlaví: Muž

Vzdělání: Středoškolské s maturitou

Povolání: Manažer kvality

Stav: Ženatý

Matyáš Dobrovolný

Datum narození: 11.5.2020

Vztah: Syn

5.1.3 Druhý krok – zjištění finanční situace

Příjmy: 92 460 Kč.

Karel Dobrovolný: 48 450 Kč

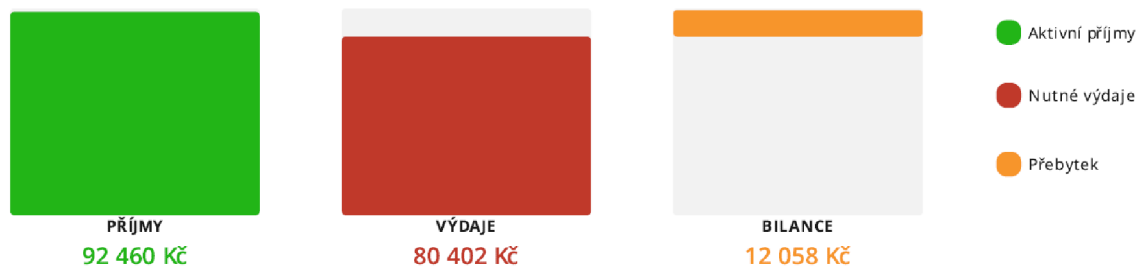
Pavčina Dobrovolná: 44 010 Kč

Výdaje: 80 402 Kč

- Domácnost
 - Strava – 9500 Kč/měsíčně
 - Mobilní paušály – 1289 Kč/měsíčně
 - Internet – 489 Kč/měsíčně
 - TV – 299 Kč/měsíčně
 - Domáci zvířata – 1500 Kč/měsíčně
 - Provizní náklady na energie, vodu a plyn – 7833 Kč/měsíčně
- Děti
 - Školkovné – 5500 Kč/měsíčně
 - Kreativní kroužek – 1500 Kč/měsíčně
- Doprava
 - Pohonné hmoty – 6000 Kč/měsíčně
 - Údržba automobilu – 4000 Kč/ročně
- Jiné
 - Splátka hypotečního úvěru - 23 815 Kč/měsíčně
 - Spotřebitelský úvěr na automobil – 14952 Kč/měsíčně
 - Pojištění majetku – 4851 Kč/ročně
 - Pojištění automobilu – 23 852 Kč/ročně
 - Kreditní karta – 4000 Kč/měsíčně

Obrázek č.1: Finanční bilance počáteční

Finanční bilance

Zdroj: Vlastní zpracování

Majetek a závazky

Celková hodnota majetku

- Automobil - 1 025 000 Kč
- Rodinný dům - 7 450 000 Kč

Závazky:

- Kreditní karta: 100 000 Kč

5.1.4 Třetí krok – identifikace problémů rozpočtu

5.1.4.1 Spoření a investice

Pavčina a Karel nemají žádné investice, ani nejsou zavedeny mechanismy pro spoření na důchod. Je důležité začít s dlouhodobým plánováním a diverzifikací investic, aby se zajistilo pohodlné stáří.

Doporučuje se zvážit pravidelné spoření na důchodový účet nebo investice do akciových a dluhopisových fondů pro rozložení rizika a potenciál růstu.

5.1.4.2 Pojištění automobilu a majetku

Již tři roky neprovedli revizi svého pojištění automobilu, což znamená, že mohou platit nadměrně vysoké pojistné. Jejich současné pojištění vozidla je nevýhodné, a navíc se zdá, že hodnota jejich majetku není plně kryta, což značí riziko podpojištění. V takové situaci je velmi doporučeno provést důkladnou kontrolu a aktualizaci stávajících pojistných smluv. Cílem revize by mělo být nalezení efektivnějších pojistných řešení, které nabízejí lepší poměr mezi cenou a poskytovaným krytím. Důraz by měl být kladen nejen na zlepšení pojistných podmínek pro automobil, ale také na adekvátní pojištění majetku. Je klíčové zajistit, aby pojistná částka odpovídala reálné hodnotě majetku, což minimalizuje finanční ztráty v případě nečekaných událostí nebo škod. Tímto způsobem můžou významně snížit riziko finančních ztrát a zároveň optimalizovat náklady na pojištění.

5.1.4.3 Úvěrová angažovanost

Klienti v současné době splácejí spotřebitelský úvěr na koupi automobilu, který je zatížen vysokou úrokovou sazbou. Tato situace vede k tomu, že celková částka, kterou za úvěr zaplatí, je výrazně vyšší, než je hodnota půjčené částky. Kromě toho mají zcela

vyčerpaný limit na své kreditní kartě ve výši 100 000 Kč. Refinancování jejich současného úvěru by mohlo být strategickým krokem ke snížení měsíčních splátek a celkových úrokových nákladů. Tímto způsobem by mohli uvolnit více finančních prostředků pro jiné výdaje nebo k dalšímu snižování dluhu.

5.1.4.4 Životní pojištění

Klienti momentálně nemají sjednáno žádné životní pojištění, což může představovat značné riziko, obzvláště vzhledem k tomu, že mají hypoteční úvěr. V případě nenadálých životních událostí, jako je úmrtí, trvalá invalidita, nebo vážné onemocnění, by absence životního pojištění mohla vést k finančním obtížím pro jejich rodinu, které by se mohly ocitnout v situaci, kdy nebudou schopny dále splácet hypotéku.

Je tedy zásadní pořízení životního pojištění, které by poskytlo finanční krytí pro tyto nepředvídatelné situace. Životní pojištění je může pomoci zabezpečit v případě jejich předčasného úmrtí nebo trvalé pracovní neschopnosti. Jejich finanční závazky tedy budou pokryty a jejich rodina nebude muset čelit finančním těžkostem.

5.1.5 Čtvrtý krok - návrh řešení

5.1.5.1 Spoření a investice

Klienti by si měli sjednat smlouvu o doplňkovém penzijním spoření, aby si zajistili pohodlnější finanční nezávislost po odchodu do důchodu. Vzhledem k jejich mladému věku mají jedinečnou příležitost využít delšího investičního horizontu a zvolit si akciově orientovaný investiční program, který nabízí potenciál pro vyšší výnosy v dlouhodobém horizontu, i když s vyšším rizikem.

Toto spoření je ještě atraktivnější díky státním příspěvkům, které jsou k těmto účtům připisovány a zvyšují tak celkovou hodnotu naspořených prostředků. Navíc oba klienti pracují pro společnost v automobilovém průmyslu, která podporuje finanční budoucnost svých zaměstnanců tím, že na jejich doplňkové penzijní spoření přispívá 5 procent z jejich hrubé mzdy každý měsíc. Tento zaměstnavatelský příspěvek významně zvyšuje akumulaci prostředků na penzijních účtech.

Díky kombinaci těchto vkladů, státních příspěvků a potenciálního výnosu z investic do akcií se jejich spoření může výrazně zhodnotit. Je důležité, aby si byli klienti vědomi rizik spojených s investováním do akcií a pravidelně revidovali a přizpůsobovali své investiční strategie svému rizikovému profilu a finančním cílům.

Měsíční příspěvek by se měl nastavit ve výši 1700 Kč. Tato částka umožní plné využití maximálního státního příspěvku.

5.1.5.2 Pojištění automobilu

Po revizi pojistné smlouvy automobilu pomocí kalkulaček od Swiss Life Select, a.s., bylo zjištěno, že klienti mají potenciál výrazně ušetřit na nákladech za pojistné. Tento přepočít zahrnul analýzu stávajících podmínek jejich povinného ručení a havarijního pojištění. Výsledek ukázal, že ročně mohou ušetřit až 5064 Kč na celkových nákladech za pojištění automobilu.

Tato úspora představuje významnou částku, která může být využita jiným způsobem, například pro další financování rodinného rozpočtu, investice nebo spoření.

Obrázek č.2: Kalkulace pojištění automobilu

Zdroj: Kalkulačka SLS

5.1.5.3 Pojištění majetku

Dle výpočtů provedených pomocí kalkulaček společnosti Swiss Life Select, a.s. bylo odhaleno, že majetek klientů je podhodnocen, a to o jeden milion korun. Tato situace vede k významnému riziku, neboť v případě pojištění škod by toto podpojištění mohlo vést ke sníženému pojistnému plnění, což by znamenalo, že klienti by v případě škod neobdrželi plnou náhradu hodnoty svého majetku. Pojištění domácnosti bylo stanoveno pouze na 500 tisíc korun, což je u nově vybaveného rodinného domu nedostačující.

Aby se předešlo těmto rizikům a zajistila adekvátní pojistná ochrana, je doporučeno zvýšit pojistnou částku tak, aby odpovídala skutečné hodnotě majetku. Po revidovaném a podrobném přepočtu, zahrnujícím komplexní pojistnou ochranu proti všem relevantním rizikům, byla stanovena nová roční pojistné ve výši 7 177 Kč.

Obrázek č.3: Kalkulace pojištění majetku

Zdroj: Kalkulačka SLS

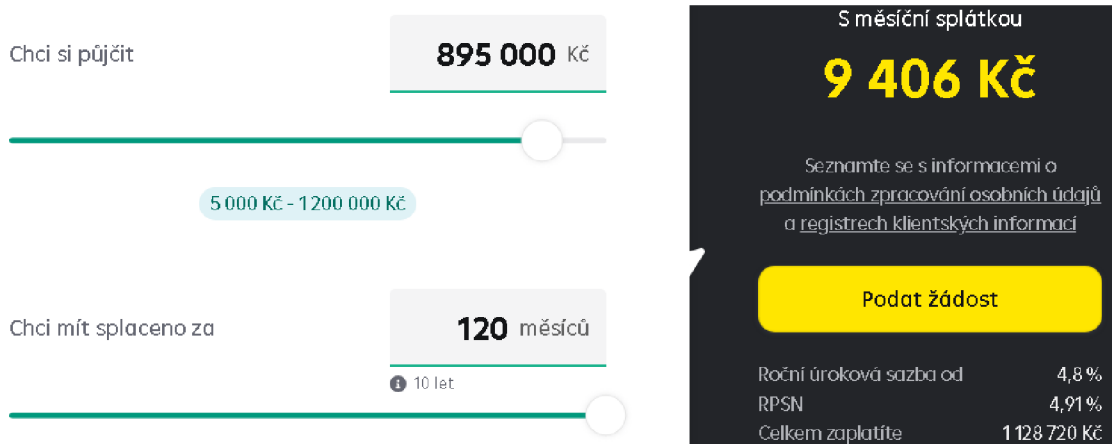
5.1.5.4 Úvěrová angažovanost

V kontextu úvěrového portfolia může dojít ke konsolidaci více úvěrů do jediného, což přináší zjednodušení správy dluhu a finanční úsporu. Klient má vysokou úrokovou sazbu na spotřebitelském úvěru na automobil a zároveň dluh na maximálně vyčerpané kreditní kartě. Refinancování a sloučení těchto úvěrů do jednoho může přinést značnou úsporu.

Procesem refinancování se tedy oba existující úvěry konsolidují do nového úvěru s výhodnějšími podmínkami. Tento nový úvěr bude použit k vyrovnání zbývajících zůstatku úvěru na automobil a k úplnému vyplacení dluhu na kreditní kartě.

V tomto příkladu by po konsolidaci a refinancování došlo k poklesu celkové měsíční splátky z 18 952 Kč na 9 406 Kč, což klientům umožní ušetřit značnou část peněz každý měsíc. Sloučením úvěrů tedy dojde k úspoře 9 546 Kč.

Obrázek č.3: Kalkulace úvěru

Zdroj: Kalkulačka SLS

5.1.5.5 Životní pojištění

Životní pojištění pro rodinu s úvěrem, kde oba manželé jsou zaměstnanci a mají jedno dítě, je důležité se zaměřit na několik klíčových aspektů. Nejdůležitější je pojištění proti smrtelnému riziku, které zajišťuje, že v případě úmrtí jednoho z partnerů nebude rodina finančně zatížena splácením úvěru a bude mít zabezpečený základní příjem. Dále je důležité zahrnout do pojištění krytí pro případ dlouhodobé invalidity a závažného onemocnění, což je zásadní pro zachování životní úrovně rodiny, pokud by jeden z rodičů přišel o schopnost pracovat.

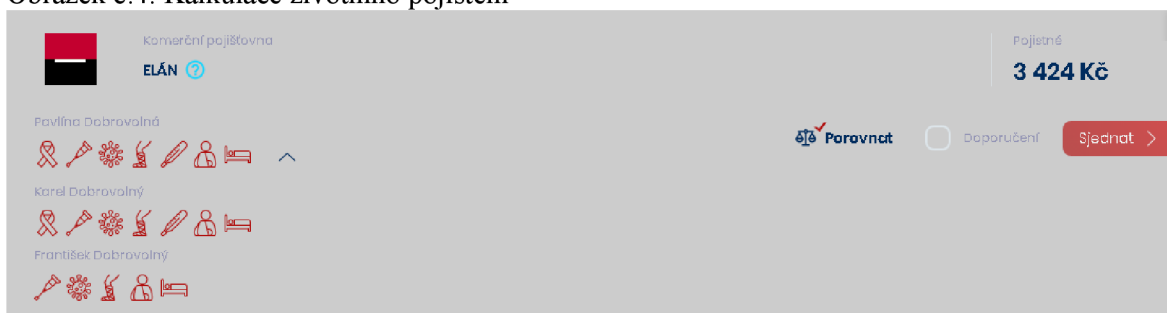
Kromě toho je vhodné zahrnout do pojištění příjmovou ochranu, takže pokud by došlo k zásadní změně v příjmových poměrech rodiny kvůli nemoci nebo úrazu, životní standard rodiny by nebyl dramaticky ovlivněn.

Vždy je moudré hovořit s finančním poradcem, který vám může pomoci najít pojistku přizpůsobenou specifickým potřebám a zajistit, že rodina bude dobře chráněna v jakékoliv situaci.

V tomto případě obsahuje pojistná smlouva pro oba manžele ochranu smrti, trvalých následků úrazu, invalidity, závažné onemocnění, pracovní neschopnost, dobu léčení úrazu a hospitalizace.

V rámci pojištění dítěte je vhodné zahrnout invaliditu a sníženou soběstačnost, závažná onemocnění, trvalé následky úrazu, dobu léčení úrazu a hospitalizaci.

Obrázek č.4: Kalkulace životního pojištění

Zdroj: Kalkulačka SLS

5.1.6 Pátý krok – Zhodnocení a aktualizace rozpočtu

Během finanční revize klientovy situace bylo podrobně posouzeno jejich finanční zázemí, které odhalilo několik klíčových oblastí pro zlepšení. Jedním z významných zjištění bylo, že klienti neodkládají finanční prostředky na důchodové spoření, což odpovídá výsledkům zjištěným prostřednictvím dotazníkového šetření. Toto chování je obzvláště nevýhodné, protože jim unikají významné finanční příležitosti, jako jsou příspěvky od zaměstnavatele na doplňkové penzijní spoření a státní příspěvky, což vedlo ke ztrátě značné sumy finančních prostředků každý rok.

Dalším zjištěním bylo, že jejich pojistné smlouvy byly dlouho neaktualizované. To se týkalo pojištění majetku a vozidla. V případě automobilového pojištění tento krok vedl k přeplácení, které bylo po revizi odstraněno, což přineslo úsporu 5064 Kč. Majetkové pojištění bylo zjištěno jako zastaralé a nedostatečné, což představuje riziko v případě škody. Pojistná ochrana byla doplněna o produkt životního pojištění.

Při finanční analýze bylo také zjištěno, že klienti měli nevýhodný úvěr na automobil a vyčerpanou kreditní kartu. Jejich konsolidace vedly k významné měsíční úspoře ve výši 9546 Kč. Navzdory absenci životního pojištění, což je rizikové vzhledem k jejich hypotéce a úvěru na vozidlo, bylo možné po revizi smluv dosáhnout další úspory 2950 Kč měsíčně.

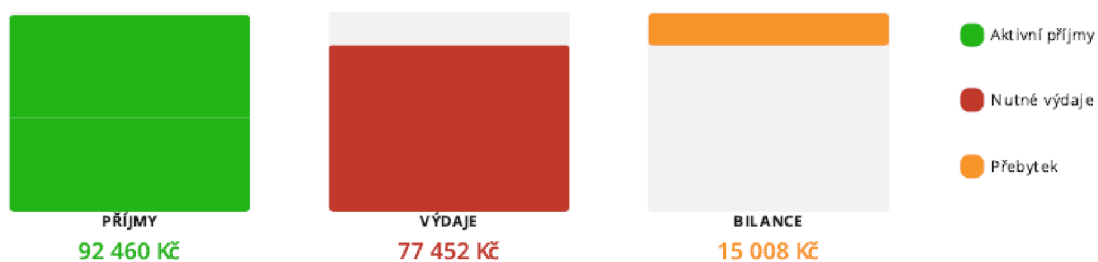
Nyní, když má rodina k dispozici 15008 Kč měsíčně, je důležité strategicky tyto prostředky alokovat. Doporučuje se určitá část uložit na spořicí účet pro neočekávané výdaje či budoucí projekty, jako jsou rekonstrukce, drobné opravy, dovolené, dárky. Další segment finančních prostředků by měl být investován s cílem dlouhodobého zabezpečení rodiny a budoucnosti dítěte, kde investice minimálně 5000 Kč měsíčně by mohla významně přispět k budování majetku.

Z finanční analýzy klientů je zřejmé, že komplexní přístup k finančnímu plánování a pravidelné aktualizace finančních smluv a strategií mohou přinést rodině významné finanční.

Finanční bilance po finanční analýze:

Obrázek č.5: Finanční bilance konečná

Finanční bilance

Zdroj: Vlastní zpracování

6 Výsledky a diskuse

Finanční gramotnost a rozhodování mezi zaměstnanými manažery a podnikateli odhalují několik klíčových rozdílů, které mohou ovlivnit jejich ekonomické chování a strategické rozhodnutí. Analýza odpovědí z dotazníkového šetření ukazuje, jak se tyto dvě skupiny liší ve svém chápání a aplikaci finančních znalostí.

Podnikatelé prokázali lepší porozumění některým základním ekonomickým konceptům, jako je inflace, kde větší počet podnikatelů oproti zaměstnancům správně definoval inflaci jako pokles kupní síly peněz. Toto hlubší porozumění může pomoci podnikatelům se lépe orientovat v ekonomickém prostředí a přizpůsobit své strategie, aby chránili své aktiva a maximalizovali ziskovost.

V oblasti daňových znalostí obě skupiny projevily dostatečné povědomí o základní sazbě DPH v ČR, což naznačuje, že mají adekvátní znalosti. Toto je zvláště důležité pro podnikatele, kteří musí spravovat složitější daňové situace než zaměstnanci.

Když přijde na rozhodování o investicích a ochraně proti inflaci, podnikatelé opět ukázali lepší porozumění, zvláště v kontextu potřeby diverzifikace investic. Tento náhled může být pro podnikatele výhodný, protože jim umožňuje efektivněji chránit a růst své finance.

Zaměstnanci a podnikatelé si jsou vědomi důležitosti finančního plánování, nicméně zaměstnanci se zdají být méně aktivní v pravidelném přehodnocování a aktualizaci svých pojistných smluv, což by mohlo mít negativní dopady v případě nečekaných událostí.

Důchodové plánování je další oblast, kde podnikatelé projevili proaktivnější přístup. Větší část z nich si spoří na důchod, což ukazuje na silnou orientaci na dlouhodobé finanční bezpečí a nezávislost. Na druhou stranu, zaměstnanci by mohli mít prospěch z intenzivnějšího důchodového plánování a vzdělávání v této oblasti.

Při pohledu na finanční chyby a zkušenosti obou skupin je patrné, že podnikatelé jsou pravděpodobněji ochotní učit se ze svých chyb a přizpůsobit své finanční strategie, což je klíčové pro minimalizaci budoucích rizik a optimalizaci finančního zdraví. Tato ochota reflektovat a adaptovat se může být cenná nejen pro osobní finanční úspěch, ale i pro úspěch jejich podniků.

Během analýzy dat za účelem zjištění statistické významnosti byla provedena analýza zaměřená na identifikaci potenciálních rozdílů mezi muži a ženami v oblasti využívání nástrojů pro monitorování jejich finančních příjmů a výdajů. Přestože mohou existovat předpoklady o genderových rozdílech ve finančním chování, výsledky této analýzy naznačily, že mezi muži a ženami v tomto ohledu nebyl zjištěn žádný statisticky významný rozdíl.

Dalším zkoumaným aspektem byl vztah mezi věkem respondentů a jejich přístupem k důchodovému spoření. Tato analýza měla za cíl odhalit, zda existuje významná souvislost mezi věkovou kategorií a pravděpodobností, že jednotlivci budou spořit na důchod. Výsledky ukázaly, že mladší věkové skupiny vykazovaly menší tendenci k důchodovému spoření v porovnání se staršími skupinami.

V procesu finanční analýzy provedené s párem manažerů byly potvrzeny některé trendy mezi manažery. Je zřejmé, že mnoho klientů si nevytváří čas na pravidelnou aktualizaci svých finančních smluv a plánů.

Absence spoření na důchod je alarmující. V dnešní době, kdy je budoucnost důchodových systémů nejistá a kdy se průměrná délka života prodlužuje, je důležité, aby jednotlivci brali své dlouhodobé finanční zabezpečení do vlastních rukou.

Pro lepší finanční budoucnost je doporučeno, aby klienti přijali proaktivní přístup k finančnímu plánování. To znamená nejen pravidelné revidování a aktualizaci svých finančních smluv, ale také strategické myšlení ohledně spoření na důchod a vytváření rezerv pro neočekávané životní události.

Z těchto zjištění vyplývá, že zatímco podnikatelé vykazují silnější finanční gramotnost v některých klíčových oblastech, zaměstnanci by mohli těžit z dalšího vzdělávání a aktivnějšího zapojení do finančního plánování a rozhodování. Pro obě skupiny je klíčové neustálé vzdělávání a adaptace na měnící se ekonomické podmínky pro udržení a zvýšení jejich finančního zdraví a prosperity.

7 Závěr

Diplomová práce se podrobně věnovala tématu finanční gramotnosti a zkoumala, jaké má tato gramotnost dopady na rozhodovací procesy jednotlivců. V teoretické části byla představena a analyzována základní teoretická východiska finanční gramotnosti, včetně jejich definic, komponent s ní spojené. Praktická část se následně zaměřila na aplikaci těchto teoretických poznatků v reálném kontextu, konkrétně prostřednictvím průzkumu zaměřeného na finanční gramotnost mezi dvěma specifickými skupinami, a to zaměstnanými manažery a podnikateli. Cílem průzkumu bylo zjistit, jak je na tom tato cílová populace z hlediska finanční gramotnosti, jak finanční gramotnost ovlivňuje jejich rozhodování a jak se toto projevuje v jejich profesním životě a podnikání.

Praktická část se podrobně věnovala analýze dat z dotazníkového šetření, které se zaměřilo na finanční gramotnost dvou odlišných skupin: 451 zaměstnaných manažerů a 397 osob podnikajících. Cílem bylo hlouběji proniknout do rozdílů v jejich finančním porozumění, rozhodování a chování. Zkoumané otázky pokrývaly široké spektrum témat od základních ekonomických pojmů, přes znalost daní a úrokových sazeb, až po složitější koncepty jako jsou investiční strategie a plánování na důchod.

Otázky týkající se finančního plánování a připravenosti na nepředvídané události ukázaly, že podnikatelé jsou obecně lépe připraveni a mají tendenci mít více strukturovaný přístup k tvorbě finančních rezerv. Na druhou stranu, významný podíl zaměstnanců přiznal nedostatky ve vytváření finančních rezerv nebo v přístupu k investování a spoření na důchod.

Ve svém závěru doporučuji oběma skupinám zvýšit úsilí v oblasti finančního vzdělávání a plánování. Pro podnikatele, i když již mají dobrý základ, je důležité neustále sledovat nové trendy a aktualizovat své znalosti a strategie. Zaměstnanci by měli hledat zdroje a příležitosti k získání hlubšího porozumění finančních produktů, investování a rizikové diverzifikace. Kromě toho by obě skupiny měly pravidelně revidovat své finanční plány a adaptovat je na měnící se osobní a ekonomické podmínky.

Tento průzkum jasně ukázal, že finanční gramotnost je nepostradatelnou dovedností pro každého, bez ohledu na jeho profesní pozici. Rozvoj těchto dovedností nejenže pomáhá jedincům lépe navigovat v osobních finančních rozhodnutích, ale také poskytuje pevnější základ pro jejich ekonomickou stabilitu a růst. Pro zaměstnance je to klíčové k zajištění

jejich finanční bezpečnosti a schopnosti efektivně plánovat na důchod nebo řešit nepředvídané finanční situace. Pro podnikatele jsou tato poznání zase zásadní pro správné rozhodování, které ovlivňuje nejen jejich osobní finance, ale i prosperitu jejich podnikání.

Z tohoto důvodu je zásadní, aby se vzdělávací programy a iniciativy zaměřovaly na praktické aspekty finanční gramotnosti, přinášely příklady z reálného života a nabízely strategie, jak se vyhnout běžným chybám. Taktéž by měly poskytovat nástroje pro efektivní finanční rozhodování a plánování, které jsou přizpůsobené různým životním situacím a cílům.

Pro zaměstnance existuje několik vzdělávacích programů a institucí, které mohou poskytnout cenné informace a dovednosti. Například Česká spořitelna provozuje program Finanční gramotnost, který nabízí širokou škálu vzdělávacích materiálů a kurzů zaměřených na osobní finance, spoření, investování a plánování na důchod. Komerční banka a ČSOB rovněž nabízejí programy a workshopy, které pomáhají lidem lépe porozumět finančním produktům a správě osobních financí.

Podnikatelé v České republice mohou využít specializované programy, jako je například projekt CzechInvestu, který poskytuje vzdělávací semináře a poradenství v oblasti podnikání a financí. Další významnou organizací je Hospodářská komora ČR, která nabízí různé programy a workshopy zaměřené na finanční management, plánování a růst podniku.

Vysoké školy a univerzity v ČR také přispívají k finančnímu vzdělávání. Například Česká zemědělská univerzita v Praze nabízí kurzy a programy zaměřené na ekonomii a finance, které jsou přístupné jak pro studenty, tak pro veřejnost. Podobné programy nabízí i Masarykova univerzita v Brně a České vysoké učení technické v Praze nebo Vysoká škola ekonomická.

V důsledku je zřejmé, že zlepšení finanční gramotnosti by mělo být prioritou pro jednotlivce i instituce. Vzdělávací programy by měly být snadno dostupné, srozumitelné a přizpůsobené potřebám různých skupin. Tímto způsobem lze zvýšit finanční dovednosti na individuální i společenské úrovni, což přispěje k větší ekonomické stabilitě a prosperitě.

V konečném důsledku mohou tato zjištění sloužit jako důležitý vstup pro tvorbu politik a programů zaměřených na zvyšování finanční gramotnosti, což je zásadní krok k posílení ekonomické odolnosti a zajištění prosperující budoucnosti pro všechny.

8 Seznam použitých zdrojů

- (1) ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost. 1. vydání*, Praha: Ing. Miroslav Škvára, 2011, 219 s., ISBN 978-80-904823-0-2
- (2) NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Finanční gramotnost*. Online. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>. [cit. 2024-01-12].
- (3) SYROVÝ, Petr a NOVOTNÝ, Martin. *Osobní a rodinné finance*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0478-1.
- (4) Partners. *Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Partners (BizBooks). Brno: BizBooks, 2013. ISBN 978-80-265-0127-5.
- (5) ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost. Druhé vydání*. Praha: Miroslav Škvára, 2016. ISBN 978-80-9048-233-3.
- (6) FINANCE V PRAXI. *Tržní rovnováha a tržní mechanismus*. Online. Dostupné z: <https://ekonomie-ucetnictvi.cz/trh-a-trzni-hospodarstvi/>. [cit. 2024-01-12].
- (7) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Co to je inflace?*. Online. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>. [cit. 2024-01-15].
- (8) ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S. *Inflace*. Online. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/blog/prirucka-chytreho-investora/investicni-jednohubka-inflace>. [cit. 2024-01-15].
- (9) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Téma: Inflace na ústupu*. [online]. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/tema-inflace/index.html>
- (10) ECONOMY-PEDIA.COM. *Cena - co to je, definice a koncept*. Online. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11039702-price>. [cit. 2024-02-03].
- (11) FINANČNÍ SPRÁVA. *Daňový systém v ČR* [online]. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu>
- (12) KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 4., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-735-7205-2.
- (13) BALABÁN, Zdeněk. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualiz. vyd. Praha, 2011, ISBN 978-809-0439-610.

- (14) VYBÍHAL, Václav a kolektiv, 2011. *Slabikář finanční gramotnosti: Učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2. aktualizované vyd. Praha: COFET. 416 s. ISBN 978-80-9043-96-1-0.
- (15) KOCIÁNOVÁ, Helena, 2012. *Finanční gramotnost v kostce aneb co Vás neměl kdo naučit*. 1. vyd. Olomouc: ANAG. 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.
- (16) MONETA MONEY BANK, A.S. *Co je běžný účet?*. Online. [cit. 2024-01-07] Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-to-bezny-ucet>.
- (17) ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S. Jak funguje spořicí účet: Vsaďte na bezpečné a jednoduché spoření [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/blog/budoucnost/jak-funguje-sporici-ucet>
- (18) ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S. Úvěr [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/financni-slovník/uver>
- (19) ČESKO*. *Zákon č. 257/2016 Sb., Zákon o spotřebitelském úvěru*. In: Sbíрка zákonů. 1. 12. 2016, částka 100. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-257>
- (20) FINANCE.CZ. *Jaké máme druhy úvěrů a půjček?* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/hotovostni-pujcky/abeceda-hotovostnich-uveru/druhy-uveru/>
- (21) MONETA, A.S. *Co je hypoteční úvěr?* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-hypotecni-uver>
- (22) KOMERČNÍ BANKA, A.S. **Co je kontokorent a jak funguje**. [online]. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/obcane/kb-radce/chytre-na-pujcky/co-je-kontokorent-a-jak-funguje>
- (23) TOP-POJIŠTĚNÍ.CZ. *Co je cestovní pojištění*. Online. [cit. 2024-02-03] Dostupné z: <https://www.top-pojisteni.cz/cestovni-pojisteni/co-je-cestovni-pojisteni>.
- (24) ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S. *Dlouhodobý investiční produkt (DIP)*. Online. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/osobni-finance/investovani/dlouhodoby-investicni-produkt>
- (25) MONETA MONEY BANK, A.S. *Co je akcie?*. [online]. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-akcie>

- (26) COLOSSEUM, A.S. *Rizika spojená s obchodováním*. [online]. [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.colosseum.cz/infostranka-o-rizicich.htm>
- (27) MONETA MONEY BANK, A.S. *Co jsou dluhopisy*. [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-jsou-dluhopisy>
- (28) FIO BANKA, A.S. *Státní dluhopisy*. [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://dluhopisy.cz/statni-dluhopisy>
- (29) KOMERČNÍ BANKA, A.S. *Nemovitostní fondy*. [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/obcane/investice/nemovitostni-fondy>
- (30) BANKY.CZ. *Dluhová past* [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.banky.cz/slovník/dluhova-past/>
- (31) NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Finanční gramotnost*. Online. [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>
- (32) SWISS LIFE SELECT, A.S. *Finanční plánování*. [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://lexikon.swisslifeselect.cz/>
- (33) MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ 2.0* [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2-0>
- (34) MŠMT. *RVP – Rámcové vzdělávací programy*. [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/#rozcestnik>
- (35) ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Finanční gramotnost Čechů 2023*. [online]. 2023, 20.7.2023 [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2023>
- (36) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Finanční a ekonomická gramotnost*. [online]. [cit. 2024-02-0180]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/financni-a-ekonomicka-gramotnost/
- (37) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Výsledky měření finanční gramotnosti 2020: CELKOVÉ VÝSLEDKY* [online]. 2020, 25. 6. 2020 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2020/vysledky-mereni-financni-gramotnosti-20-3286>

- (38) ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva – Finanční gramotnost žáků základních škol a výuka finanční gramotnosti na SŠ.* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Financni-gramotnost>
- (39) VISA. *Financial Education for Everyone.* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.practicalmoneyskills.com/en>
- (40) HSBC GROUP. Financial Education. [online]. [cit. 2024-02-19] Dostupné z: <https://www.hsbc.co.uk/financial-education/>
- (41) ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Průzkum ČBA: Finanční gramotnost Čechů 2021* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/cesi-a-financni-gramotnost-2021>
- (42) ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Finanční gramotnost Čechů 2022.* [online]. [cit. 2024-02-19]2022. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2022>
- (43) ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Finanční gramotnost Čechů 2023.* [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2023>
- (44) BROKEN CONSULTING. *FinGR Play* [online]. [cit. 2024-02.210]. Dostupné z: <https://www.fingrplay.cz/>
- (45) BRABEC, Jiří a kolektiv, 2016. *Finanční gramotnost srozumitelně a bez překážek.* 4. vyd. Plzeň: ABC Finanční vzdělávání, o.p.s. 91 s. ISBN 978-80-905057-1-1.
- (46) RADOVÁ, Jarmila. *Finanční matematika pro každého: příklady.* Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3584-9

9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

9.1 Seznam obrázků

Obrázek č.1: Finanční bilance počáteční	79
Obrázek č.2: Kalkulace pojištění automobilu	83
Obrázek č.3: Kalkulace pojištění majetku.....	83
Obrázek č.3: Kalkulace úvěru	84
Obrázek č.4: Kalkulace životního pojištění	85
Obrázek č.5: Finanční bilance konečná	86

9.2 Seznam tabulek

Tabulka č.1: finanční plánování - závislost na pohlaví.....	75
Tabulka č.2: pozorování tvorba rezerv	76

9.3 Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj inflace v letech 2013-2023.....	18
Graf č. 2: Pohlaví – zaměstnanci	52
Graf č 3: Pohlaví – podnikatelé.....	52
Graf č. 4: Věk – zaměstnanci	53
Graf č 5: Věk - podnikatelé	53
Graf č. 6: Věk – rozdělení skupin	54
Graf č. 7: Inflace - zaměstnanci	55
Graf č. 8: Inflace - podnikatelé	55
Graf č. 9: DPH - zaměstnanci.....	56
Graf č. 10: DPH- podnikatelé.....	56
Graf č. 11: RPSN - zaměstnanci.....	57
Graf č. 12: RPSN - podnikatelé.....	57
Graf č. 13: Investice - zaměstnanci	58

Graf č. 14: Investice - podnikatelé	58
Graf č. 15: Diverzifikace - zaměstnanci	59
Graf č. 16: Diverzifikace - podnikatelé	59
Graf č. 17: Úspory - zaměstnanci.....	60
Graf č. 18: Úspory - podnikatelé.....	60
Graf č. 19: Plánování důchod - zaměstnanci	61
Graf č. 20: Plánování důchod - podnikatelé	61
Graf č. 21: Dluhopis - zaměstnanci.....	62
Graf č. 22: Dluhopis - podnikatelé.....	62
Graf č. 23: Rozpočet - zaměstnanci	63
Graf č. 24: Rozpočet - podnikatelé	63
Graf č. 25: Výdaje - zaměstnanci.....	64
Graf č. 26: Výdaje - podnikatelé.....	64
Graf č. 27: Sledování financí - zaměstnanci.....	65
Graf č. 28: Sledování financí - podnikatelé.....	65
Graf č. 29: Finanční plán - zaměstnanci	66
Graf č. 30: Finanční plán - podnikatelé	66
Graf č. 31: Rezerva - zaměstnanci	67
Graf č. 32: Rezerva - podnikatelé	67
Graf č. 33: Srovnání produktů - zaměstnanci	68
Graf č. 34: Srovnání produktů- zaměstnanci	68
Graf č. 35: Investice - zaměstnanci.....	69
Graf č. 36: Investice - podnikatelé	69
Graf č. 37: Finanční poradce - zaměstnanci	70
Graf č. 38: Finanční poradce – podnikatelé.....	70
Graf č. 39: Aktualizace smluv - zaměstnanci.....	71
Graf č. 40: Aktualizace smluv - podnikatelé.....	71
Graf č. 41: Důchodové spoření- zaměstnanci	72

Graf č. 42: Důchodové spoření - podnikatelé	72
Graf č. 43: Důchodové plánování- zaměstnanci	73
Graf č. 44: Důchodové plánování- zaměstnanci	73
Graf č. 45: Finanční chyby- zaměstnanci.....	74
Graf č. 46: Finanční chyby - podnikatelé.....	74